

8. Příloha

8.1. Scénář výstavy – popis exponátů

Blok A – Autor

Exponáty zařazené do bloku A prezentují osobu, život Fráni Šrámka, jeho osobní věci a jeho vztah k rodnému městu, v němž se muzeum nachází. Blok A představí důležité milníky jeho života, světové i české události, které ovlivnily život či tvorbu autora. Návštěvník si díky autentické Šrámkově pracovně a Milčině obývacím pokojí lépe představí dobu, ve které literát tvořil a žil a básník se pro něj stane více člověkem a ne jen postavou z učebnic českého jazyka.

- A1: Komiksový životopis
- A2: Autor a okolní svět
- A3: 3D Fráňa Šrámek
- A4: Humprecht
- A5: Festival Šrámkova Sobotka
- A6: Šrámkova pracovna
- A7: Milčin obývací pokoj

Exponát A1: Komiksový životopis

Forma: Část komiksu byla vytištěna na kapa desky (např. postava básníka a jeho družky), část vyrobena z OSB desky (např. Písek 1885 – 1894, Válka, Tvorba), některé části komiksu byly vyrobeny jako 3D objekty (např. Anarchistická demonstrace či Rané dětství). Exponátu je vyhrazena celá druhá místnost výstavního prostoru, ale některé se nacházejí i jinde (v první místnosti či na chodbě). V deseti komiksových obrazech a objektech jsou znázorněna důležitá životní údobí Fráni Šrámka. Každý komiksový obraz je označen číslem a nadpisem pro snazší orientaci návštěvníků, podrobnější informace jsou uvedeny v informační brožuře.

1. Rané dětství

Komiksový obraz: Malý Šrámek stojí se sbalenými kufry před budovou „staré“ sobotecké školy za kostelem. Objekt je umístěn na chodbě tak, že skrz okno je vidět na nedaleký kostel. Objekt přibližuje Šrámekovo dětství, ve kterém se často s rodinou stěhoval.

Umístění exponátu na výstavě na chodbě:

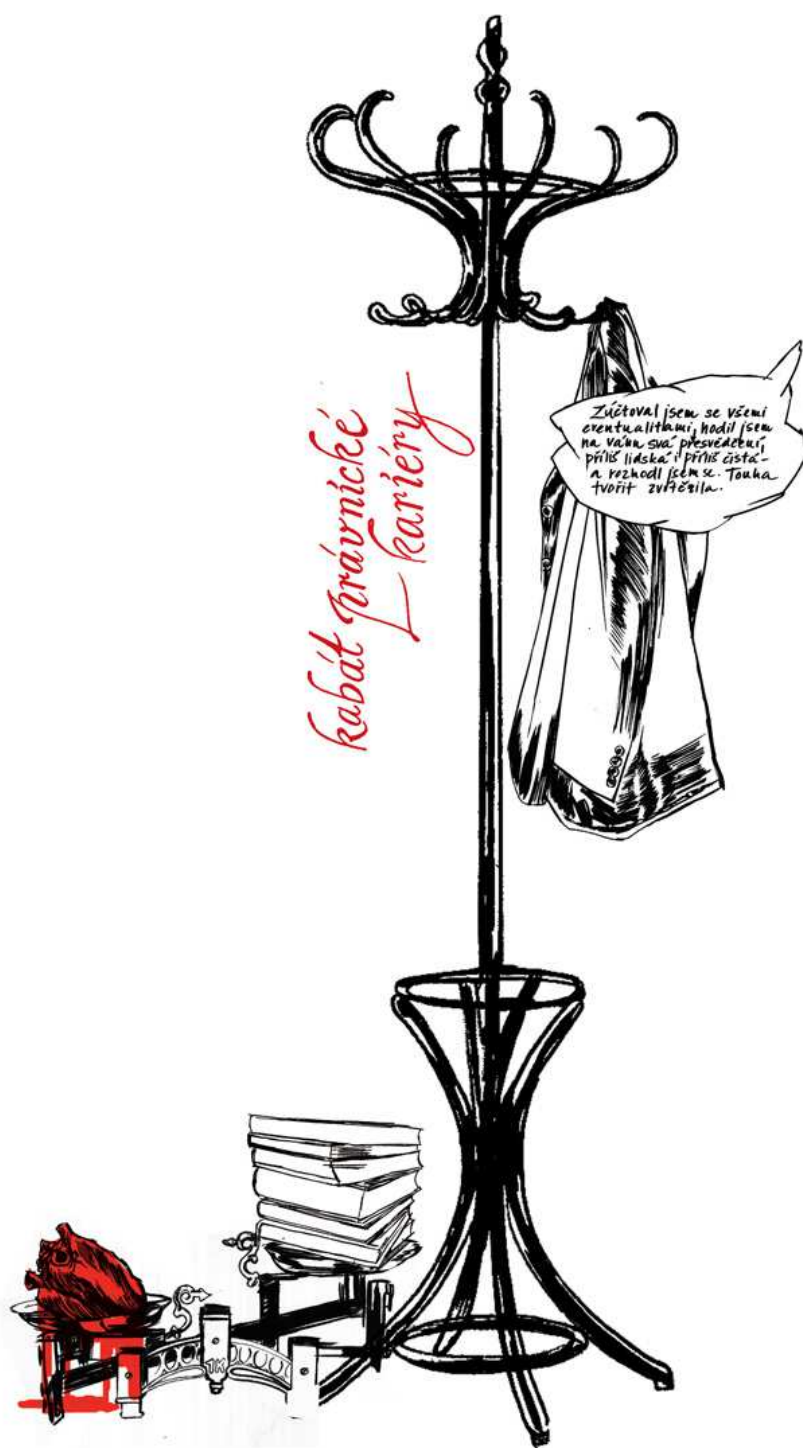
2. Písek 1885 – 1894

Komiksový obraz: písecký most, z něhož vystupuje postava přísného profesora s textem v bublině: *Vy jste nerozuměl? Tak měl jste zůstat pást krávy. Kvůli jednomu hlupákovi nebudu se zdržovat. Sednout!* U mostu je částečně vyčasované latinské sloveso chválit laudāre. Tento komiksový obraz je velkých rozměrů a jeho účelem je expresivně působit na návštěvníka, který tak snáze pochopí Šrámkova studijní léta a ponížení, neúctu a nepochopení, které na gymnáziu zažíval. Obraz Písek 1885 – 1894 je umístěn nad červenými židlemi, které symbolizují a evokují řeku, nad kterou se klene most.

3. Básník

Komiksový obraz: na věšáku visí černé sako, u něhož je napsáno: *Kabát zavržené právnícké kariéry*, vedle stojí váhy – na jedné misce vah je stylizované rudé srdce, které symbolizuje básnickou tvorbu, na druhé knihy resp. sbírka zákonů. Váhy převažuje srdce. U vah je text: *„Zúctoval jsem se všemi eventualitami, hodil jsem na váhu svá přesvědčení, příliš lidská i příliš čistá – a rozhodl jsem se. Touha tvořit zvítězila.“* Tento obraz jsme vybrali záměrně – nechtěli jsme kopírovat obvyklou stylizaci básníků, kteří čerpají inspiraci z přírody, jak je vidět např. u sochy Karla Hynka Máchy na pražském Petříně, kdy básník v ruce drží větvičku šejřku a čichá k ní. Zároveň jsme chtěli vyjádřit konflikt Šrámka, který chtěl vyhovět otci a studovat, ale nakonec šel za svou touhou psát.

Kabát právnické
kariéry

Zúčtoval jsem se všemi
orientacemi, hodil jsem
na váhu svou přesvědčení,
přihlášil lidskou přínos čistá-
n rozhodl jsem se. Touha
tvorit zvláštila.

4. Milka

Komiksová postava mladé Milky z doby, kdy se seznámila se Šrámkem, je umístěna ve druhé místnosti.

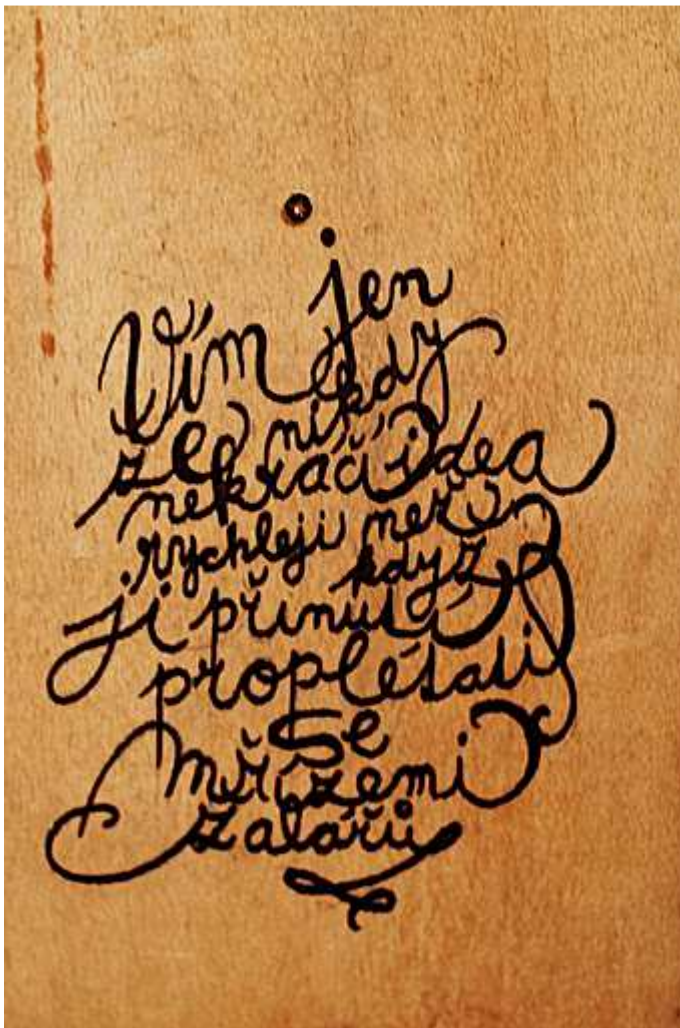
5. Anarchismus

Komiksový objekt: skupinka demonstrujících anarchistů stojí proti policistovi a v bublinách jsou výkřiky *Ať žije Anarchie!* a *Zhyň, otroku, zhyň, pse!* Tento objekt je umístěn v okně, z kterého je vidět na náměstí – instalace evokuje popisovanou událost tím, že je téměř zasazena do skutečného prostoru venku.

6. Vězení

Komiksový obraz: Šrámek sedí za mřížemi a u něj je nápis: *Vím jen, že nikdy nekráčí idea rychleji, než když ji přinutí proplétati se mřížemi žalářů ve vězení.* Básníková je zpodobněn mladší, ne jako na portrétech z roku 1905, což záměrně evokuje fakt, že byl uvězněn za svoje mladistvé, revoltující názory.

7. Vystřízlivění

Minimalisticky pojatá instalace malé bílé desky znázorňuje prázdnotu a plytkost, ve kterou se obrátilo anarchistické hnutí a také vakuum, ve kterém si buřičtí básníci včetně Fráni Šrámka ocitli a začali hledat novou cestu.

8. První světová válka

Komiksový obraz: mrtvý krvácející kůň, který odkazuje k jedné z nejznámějších a nejsilnějších Šrámkových básní s válečnou tematikou, k básni *Raport*.

9. Tvorba

Komiksový obraz: knihovna, na jejíchž policích jsou Šrámkova díla rozdělena dle žánrů na prózu, dramata, básnické sbírky a korespondenci. Předlohou pro kresbu byla knihovna ve Šrámkově pokoji; obě knihovny lze vidět z pohledu ode dveří – díky tomu dochází k propojení původní expozice a nové instalace. Kompletní Šrámkovu biografii jsme umístili na webové stránky - www.franasramek.cz/dilo.

10. Ústraní

Ke konci života se Šrámek stranil veřejného života a během 2. světové války prakticky nevycházel z bytu na pražském Smíchově, sedával u svého stolu a psal. Jeho pracovna a stůl nejlépe vystihuje básníkovo odloučení od společenského života, a proto jsme se rozhodli na jeho pracovní stůl umístit informační tabulku s č. 11 a nápisem Ústraní – jeho pracovna se tak stala součástí komiksové instalace a došlo k dalšímu propojení staré expozice s novou výstavou.

11. Smrt

Jen komiksová bublina umístěná vysoko na zdi: *Smrt to není katastrofa, to je poslední jen strofa.*

Exponát A2: Autor a okolní svět

Informační panel, potištěná kapa deska (šířka 1,25 x 1,8 m).

Důležité mezníky ve Šrámkově životě jsou doplněny informacemi o událostech, ke kterým došlo u nás či v zahraničí. Je tak vytvořena paralela Šrámkova života s politicko-kulturním kontextem, data uvedená v prostředním sloupci usnadňují návštěvníkovi orientaci v textu.

Bernímu úředníku Františku Šrámkovi a jeho ženě Anně Ptáčnickové se 19. ledna narodil druhý syn, budoucí básník. Manželé měli další tři syny. Kvůli otcově práci byla rodina nucena se často stěhovat.	1877	V evropské próze ve druhé polovině 19. století vrcholí tvorba realistických autorů, pro které je typický příklon k objektivitě a faktu. Poezii píše tzv. prokletí básníci (Paul Verlaine či Jean Arthur Rimbaud) a přichází moderní básnické směry jako například symbolismus a dekadence, což se později odráží i na české literární scéně. V roce 1877 se narodili spisovatelé Karel Toman a Viktor Dyk, se kterými se Fráňa Šrámek potkal na své literární cestě.
Osmadvacetiletý Šrámek byl jako rezervista 28. pěšího pluku povolán na vojenské cvičení. Následně otiskl v časopise <i>Práce</i> provokativní báseň <i>Píšou mi psaní</i> a antimilitaristickou esej. Válku považuje za nelidskou, armáda podle něj zotročuje člověka, dělá z něj pouhou věc a nástroj cizích cílů. Pět týdnů ho kvůli jeho provokativním názorům vyšetřoval vojenský soud; byl odsouzen ke čtyřem týdnům vězení. Modrá barva u Šrámkova symbolizuje armádní uniformu, rudá barvu krve a anarchismus. Jeho básně z tohoto období zlidověly v podobě písní.	1905	V lednu byla v ruském Petrohradu brutálně rozeznána demonstrace 140 000 dělníků, žen a dětí. Protestovali proti tvrdým pracovním podmínkám, cenzuře a náboženské netoleranci. Tento den vešel do dějin jako „petersburská Krvavá neděle“; carští vojáci postříleli přes tisíce demonstrantů, další tisíce byly raněny. Následovala vlna demonstrací, stávek a atentátů po celém Rusku, proti nimž zasahovala policie i vojsko. Ruské revoluční události se odrazily i v textech českých anarchistických autorů – např. Šrámek uveřejnil v <i>Práci</i> text <i>Něco vykřiklo</i> pod pseudonymem Š. Bard.
V srpnu 1914 odjel Šrámek se svým plukem do první linie na haličské frontě. Byl raněn a hned v září se vrací do Prahy na zotavenou. V květnu 1915 vypukly boje s Itálií, a proto byl povolán na frontu do Soči. Nejprve působil u pomocného technického praporu, který zajišťoval dopravu materiálu	1914 – 1918	První světové války se přímo účastnilo 34 zemí. Válka ničila rodiny, které připravila o otce, bratry i syny, zůstaly uřezané nohy i ruce, nevyléčitelné šrámy na těle i na duši. Byla to první válka, ve které zabíjely sofistikované stroje – kulometry, minometry, plamenometry, samopaly, motorová vozidla, letadla, ponorky a od roku 1916 také tanky. Mocnosti po válce sice urovnaly své vztahy, vliv, území a majetky, ale hrůza, která zůstala

<p>na frontu ve vysokých horách (viz povídka <i>Cesta do hor</i>). Poté pracoval v armádním lazaretu, kde se staral o zraněné ruské vojáky. V květnu 1916 slouží na Rombonu, odkud je jedna z jeho sočských básní – <i>Cesta s Rombonu</i>. V červnu se vrátil do zázemí a v září se přesunul na rumunskou frontu. V dubnu 1917 měl dovolenou, poté se vrátil do Rumunska, kde bojoval až do listopadu. Tehdy se jeho jednotka přesunula zpět do Itálie k řece Piavě. Během roku měl ještě dvě krátké dovolené a od srpna sloužil ve vojenské kanceláři ve Vídni. Téma války se objevuje v několika básních, které Šrámek napsal na frontě a především v dramatech a povídkách. Ani válka v něm nezahubila duši poetického básníka, snad právě naopak se stal díky tomu vnímavější k přírodě, kráse ženy a poetice malých radostí.</p>		<p>v lidech, nikdy úplně nezmizela.</p> <p>První světová válka se stala námětem mnoha světových spisovatelů – osudy literárních postav změnila válka např. v díle Ericha Maria Remarquea, Ernesta Hemingwaye nebo u Romaina Rollanda v románu Petr a Lucie.</p>
<p>Na prázdninovém pobytu v Sobotce byl Šrámek naposledy v roce 1938, kdy mu zemřela matka. Šedesátiletý Šrámek po válce žije spíše v ústraní, je plně ponořen do světa svých literárních postav a do své poezie.</p>	<p>1938</p>	<p>12. března 1938 došlo k násilnému připojení Rakouska k Německu. Francie a Británie, znepokojené Hitlerovým zbrojením, nijak nezasáhly. V září 1938 hrozí Hitler válkou, a proto britský premiér Neville Chamberlain inicioval jednání, jež vyvrcholily 29. září přijetím Mnichovské dohody, na jejímž základě Československo postoupilo Sudety Německu. Hitler výměnou slíbil, že nezabere žádné další území. Chamberlain věřil, že dosáhl „míru pro naši dobu“.</p>
<p>Během 2. světové války se Šrámek na protest proti německým okupantům a dalšímu zabíjení zcela uzavírá do svého bytu v Praze a nevychází z něj. Politické události ho přesto nenechávají chladným, jeho názory a nekompromisní postoje proti nacistům se projevují ve sbírce básní <i>Rány, růže</i>. V básních</p>	<p>1939 - 1945</p>	<p>Hitlerovým výnosem z 16. března 1939 byl na území českých zemí zřízen Protektorát Čechy a Morava jako formálně autonomní součást Velkoněmecké říše. Část české politické reprezentace se zprvu domnívala, že se bude moci podílet na výkonu moci v protektorátu, ale to byla pouhá iluze – velmi brzy byly zformovány orgány a instituce německé okupační správy a rozhodující moc v protektorátu měli představitelé nacistického Německa. Řada lidí se v rámci svého postavení snažila vzdorovat a spolupracovala s českým</p>

<p>podporuje partyzánský odboj, apeluje na lidské svědomí a na národní hrdost.</p>		<p>odbojem. Mnoho společenských, kulturních, osvětových, profesních a tělovýchovných institucí bylo rozpuštěno či přímo zakázáno. Stejně jako v Říši byli i u nás pronásledováni Židé. Protiněmecké manifestace 28. října 1939 k výročí vzniku Československa byly tvrdě potlačeny. Následovaly další restrikce – Němci se snažili zdechat a zničit českou elitu, uzavřeli české vysoké školy, některé studenty a profesory popravili, mnohé poslali do koncentračních táborů.</p>
<p>S koncem 2. světové války ve svých básních Šrámek vítá osvobozující Rudou armádu a přicházející svobodu a mír:</p> <p>Šťastné vydychnutí <i>...Poplašené sirény upláchly, kdo všechno uplách! a my tu bez nich omládlí jak v rosných lukách.</i></p> <p>Sbírka <i>Rány, růže</i> (1933)</p>	<p>1945</p>	<p>Na mnoha pražských fasádách visí pamětní desky připomínající květnové události roku 1945 a statečné činy známých i neznámých, ozbrojených i neozbrojených Pražanů, kteří padli během tzv. Pražského povstání. Povstání nebylo pouze záležitostí Pražanů, s blížícím se koncem války, s přicházející americkou i Rudou armádou, se revoluční nálady šířily po celém protektorátu.</p>
<p>Fráňa Šrámek získává ocenění národní umělec.</p>	<p>1946</p>	<p>Smrt spisovatele Josefa Hory v roce 1945 poskytla příležitost po vzoru Sovětského svazu zřídit v Československu titul národní umělec. Tímto titulem byli oceněni umělci, kteří svou tvorbou obohatili kulturu. V době komunismu však byli oceňováni především ti, kteří svou tvorbou pomáhali budovat socialismus.</p>
<p>Po letech v ústraní Šrámek 1. července umírá na pražském Smíchově v domě č. 15 v klidné ulici Na Černém vrchu. Na jeho počest byla později ulice přejmenována na ulici Fráni Šrámka.</p>	<p>1952</p>	<p>Tři roky po konci 2. světové války začíná komunistický dozor nad literaturou. Literatura začíná být neoddělitelně spojena s vývojem politickým – autoři, kteří se neztotožnili s přísnou normou socialistického realismu nebo ve svých dílech nebudovali socialismus, byli zakazováni. 50. léta 20. století jsou dodnes synonymem pro těžké represe jak v civilním životě, tak i v kulturním.</p>

Exponát A4: Humprecht

3D exponát – oboustranně potištěná kapa deska ve tvaru zámku Humprecht (výška 1,7 m ve špičce věže, šířka 1,5 m).

Z vnější strany je deska potištěná zvětšenými dobovými fotografiemi Sobotky, Šrámka, jeho rodiny, rodičů a bratrů (na tento exponát byly použity některé z fotografií původně umístěných v malých vitrínách). V tiskárně, která zpracovávala zakázku, bohužel došlo k chybě a na exponát z obou stran vytiskli dobové fotografie se schematickou kresbou Humprechtu. Pro úplnost ve scénáři uvádím zamýšlené znění s úryvky básní (*Humprecht; Měsíc na náměstí; Odjezdy*) s motivy Sobotky a okolí a text popisující vztah literáta k rodnému městu.

Humprecht

*Byl hodný pán, byl moudrý pán
pan Humprecht Černín z Chuděnic.
Snad na nás přitom nepomyslel sic,
však přece budiž opěván,
jen dobré o něm, zlého nic.
Neb vystavěl nám nad Sobotkou hrad
pan Humprecht Černín z Chudenic.*

*Bud' lovci zdar, když vyjel v les,
ty, chrte, leť, a rohu, duj,
a sedláčku v poli, nehubuj,
že pán si zase na raracha vlez
a letí na něm, sráz a slůj.
Bývalo, bylo. Zbyl jen hrad,
pod hradem rodný koutek tvůj.*

...

Měsíc na náměstí

*Tam v Sobotce na náměstí
pruští koně z kašny pili,
ted' z té kašny v noci pije
bělohřivý měsíc,
přestane pít, zdvihne hlavu,
aby viděl, kdo a koho
vyprovází domů.*

*A když měsíc z kašny pije,
bílá – černá městečko je,
bílý ostrov k nebi pluje,
kolem černá krajka:
černá krajka pro milence,
kamarád však vyprovází
přes ten bílý ostrov.*

*Vyprovod' a zavři vrátka.
Rozluč se a postůj v okně.
Ten poslední vyprovodil,
pak už nejde nikdo.
„Ted' jsme spolu, kašno, sami,
ty mi můžeš tiše zpívat,
já to vymaluju.“*

Odjezdy

*Do břítkých jiter jen kašna šplíchá,
když odjíždíme.
Tím prvním vlakem snad nejezdí nikdo,
jen ty.*

*Očima aspoň napíše matka
na čelo křížek.
Ve vratech stojí, než zajdeš zcela.*

Co dělá potom?

*Za mázdrou oken a zobák v peří
jak spící holub
městečko mlčí. Až zívne, vstane,
kde já už budu.*

*A nezbude po mne ani to echo
doznělých kroků,
i teď tu marně na chodník hrají
sychravé sbohem.*

*(Jen matka asi napíše brzy :
Můj milý hochu,
ten pokoj aspoň, že ještě voní
po tobě dýmem - -)*

Vztah Fráni Šrámka k rodnému kraji

V rodném městě zprvu Šrámek nestrávil mnoho času, již brzy se s celou rodinou odstěhovali. Do Sobotky se však vrací za příbuznými i přáteli (básníkem a učitelem Vilémem Pečou či anarchistou ševcem Václavem Ortem) a začíná objevovat kouzlo rodného kraje. Díky blízkosti přírody pociťuje harmonii, nasává lidovou moudrost a oceňuje přirozený rytmus života i smrti, který místní lidé prožívají tak samozřejmě. Uvědomuje si odkaz místního poety Václava Šolce a vzdává mu hold v básni *Básníkův hrob*. To vše se odráží v jeho lyrice. Básníka rovněž obohacuje spolupráce s mladými soboteckými studenty. Ti ho inspirují svou energií a entuziasmem, s kterým se pustili do zkoušení nejen jeho divadelních her (v roce 1921 hra *Léto*, v roce 1923 *Plačící satyr*).

Kromě uvedených básní se sobotecké motivy objevují i v dalších básních ze sbírky *Splav – Sobotecký hřbitov, Básníkův hrob, Semtínská lípa, Pleskoty a Větrný mlýn*. Báseň *Sobotka* je ze sbírky *Ještě zní* (1933). Jeho oddanost rodišti můžeme číst i ve výboru z korespondence mezi básníkem a jeho ženou Milkou Hrdličkovou *Listy z léta*, z dopisů bratranci Josefu Píckovi a z rukopisných veršů v zápisnících.

Karel Čapek

...Konečně obraz, kde je toho Fráni Šrámka nejvíce. To je jeho Sobotka. To je staré městečko pod hrádkem Humprechtem, a mladí lidé, s nimiž okřívá mladé srdce mladého

Šrámka. A co by, i zazpívá si s nimi; a rozběhne se s nimi údolím Plakánek k starému hradu Kosti, a zarezíruje si s nimi, upaluje vykoupat se s nimi do tůněk studeného potoka v lesích, ... nebo se potlouká sám, kam ho táhnou oči a citlivý nos, šťasten, proznělý a celý rozevlátý jako plaché lesní zvíře, které se dostalo z klece do lesů a luk: zrovna třese se vzrušením, jak důvěrně a divoce se tu cítí doma.

Humprecht

“*Byl hodný pán, byl moudrý pán
pan Humprecht Černín z Chudčovic.
Snad na nás přišel ne povyšil nic,
však přece budíž opět vás,
jsem dobrého něm, zlého nic.
Neb vysavil nám nad Sobokou hlav
pan Humprecht Černín z Chudčovic.*

*Bud lovit zdar, když vyjel v les,
ty, chrať, let, a roků, daj,
a ne dítka v polí, ne hubaj,
že pán si z osena nuzcha vler
a leť na něm, se šiz a o šiz.
Bývalo, bylo. Zbyl jen hlav,
pod hlavem rodný kousek zvlášť.*

Měsíc na náměstí

“*Tam v Soboc e na náměstí
pražil kůně z kašiny pít,
se d'z o kašiny v noci pije
bělohřivý měsíc,
přesane pít, zvlhne Navu,
aby viděl, kdo a koho
vypovídá domů.*

*A když měsíc z kašiny pije,
bůh - Černá měsíce On je,
můj osarok nebi plaže,
kolem Černá krajka:
Černá krajka pro mlence,
kamarád však vypovídá
přes tem blýsání.*

*Vypovídá zavětí vůlka,
rozbal se a posadí v okně.
Ten posledně vypovídá,
pak už ne jedeník do.
„Tad jsme spolu, kachto, samí,
sými mládeš: se zpívat,
já to vymaluju.“*

Odjezdy

“*Do mládeže jist jen kašna splichá,
když odjíždíme.
Tím povním vlakem snad nejezdí nikdo,
jen ty.*

*Členu uspořil naplš emaska
na čelní mléč.
Ve vru och s ojt, než zajel z ceta.
Co dítka povím?*

*Za mládeží oken a zobák v peřl
jak spící holub
měsáčko mlčí. Až zívne, v saane,
kde já už tuhu.*

*A nezbude po něm ani se echo
daznělých krotů,
i an d'z u marně na chodník krajl
sychravé stohem.*

*Jen maska asi naplše hrzy:
Můj mlýň hochu,
am pak oť uspořil, že ještě vstít
po sobě dýmem -.)*

Vztah Fráni Šrámka k rodnému kraji

V rodném městě zprvu Šrámek nestrávil mnoho času, již brzy se s celou rodinou odsťahoval. Do Sobotky se však vracel za přítomnosti básnickem a učitelem Vítězslavem Peboou či anarchistou bovcem Václavem Omim) a začínal objevovat kouzlo rodného kraje. Blízkost přírody pociťuje harmonii, nastává lidová moudrost a očišťuje přitvrzený rytmus života i smrti, které mládež lidí tak samoofojně prožívá. Uvědomuje si odkaz mládežnické poety Václava Šolca a vzdává mu hold v básni *Mládežníkův hrob*. Turvho se odráží v jeho lyriku. Básnička rovněž obohacuje spolupráce s mládeží mládežnickými studiumy. Ti ho inspirovali svou energií a emocií, s kterými se pustili do zkoušení nejen jeho divadelních her (v roce 1921 hra *Léno*, v roce 1923 *Pláč: i sazy*).

Kromě utvořených básní se sobosocké motivy objevují i v dalších básních ze sbírky *Spávek* (1916) – *Sobosocký mládek*, *Mládežníkův hrob*, *Semánská lipa*, *Pleskoy a Větrný mlýn*. Básně Soboka je ze sbírky *Ještě žít* (1923). Jeho oddanost rodnému mládežnickému činu v výbo-ru z korespondence mezi básníkem a jeho ženou Mlákou Hrdličkovou *Lásky z Mlák* (1926), z dopisů bratrance Josefu Píckovi a z rukopisných veršů v zápisnicích.

“*...Konečně obraz, kde je Fráň Šrámka
ne jít. To je jeho Soboka. To je staré město
pod hrádím Humprechtem, a mládí lidé, smrt
okřídlená mládež a mládež Šrámka. Aco by,
i zaplývá s s nimi; a rachtá se se s nimi dolet
Pláčník k k soanru hrada Kosi; a zanechají se
s nimi, když hrady dývaly, upaluje vykoupat se
s nimi do mládež z uděného povoku vlestch, ... nebo
se polouká sám, kam ho dítka oči a citlivý nos,
stásem, proměň se celý raze vlády jako pláč
lesní zvíře, které se dostalo z klece do lesů a tak:
z novna i pes se varušením, jak důvěrně a divoce
se tu chladí.*

Karel Čapek

Exponát A5: Festival Šrámkova Sobotka

Na šířku potišťený banner velikosti 170 x 60 cm

Informace o náplni, vzniku a tématech festivalu, které jsou doplněny o dva plakáty. Exponát věnující se festivalu přibližuje kulturní tradice města Sobotky, které jsou úzce spjaty s postavou Fráni Šrámkem.

Festival Šrámkova Sobotka
Festival českého jazyka, řeči a literatury

Festival od roku 1952

Po Šrámkově smrti se o odkaz Fráni Šrámkem začala systematicky starat jeho celoživotní družka Milka Hrdličková. Společně s manželkou Hejnovými a literárním historikem Liborem Knězkem vybudovali památník spisovatele a archiv (z památníku je zachována Šrámkova pracovna a Milčin pokoj). Díky festivalu v roce 1964 vznikl kulturně-historický a vlastivědně zaměřený Zpravodaj Šrámkovy Sobotky, který s přestávkami vychází dodnes. Během festivalu dnes vychází SPLAV!, neboli **Soboteký Pravidelný Lehce Avantgardní Věstník!**, který reflektuje festivalové dění formou článků, sloupků, komentářů, rozhovorů, ale i komiksem. Redaktoři nahlíží na události nejen kritickými očima, ale i s humorem.

Téma festivalu

Většina ročníků festivalu má kulturní téma a jednotlivé body programu se ho dotýkají – během týdne je tedy v programu mnoho různých témat. Tématem prvních třech ročníků byla osoba Fráni Šrámkem a jeho dílo, poté se tématem stala občanská společnost. Téma *Jan Křesák – symfonie* – experimentuje s tím, jakým způsobem festivalového ročníka vydat, v roce 1993 byla tématem *Sila slova*; v roce 1994 *DMB a po něm*. Mnozí tématy ročníků po roce 2000 patří k například *Novo a paměť*, *Křesákova kniha* či *Šrámkova Sobotka* a jiné.

www.sramkovasobotka.cz www.splav.cz <http://www.facebook.com/sramkovasobotka>

Festival Šrámkova Sobotka: Festival českého jazyka, řeči a literatury

Původní náplní festivalu, která je v programu čitelná i dnes, jsou dopolední přednášky, odpolední vycházky a večerní kulturní pořady; v programu nalezneme například literární soutěž, divadelní představení, autorská čtení, recitace, rozhlasové hry, koncerty, hudebně-literární pásma, výstavy, tvůrčí dílny pro děti i dospělé a mnoho dalšího.

Festival od roku 1957

Po Šrámkově smrti se o odkaz Fráni Šrámkem začala systematicky starat jeho celoživotní družka Milka Hrdličková. Společně s manželkou Hejnovými a literárním historikem Liborem Knězkem vybudovali památník spisovatele a archiv (z památníku je zachována Šrámkova pracovna a Milčin pokoj). Díky festivalu v roce 1964 vznikl kulturně-historický a vlastivědně zaměřený Zpravodaj Šrámkovy Sobotky, který s přestávkami vychází dodnes. Během festivalu dnes vychází SPLAV!, neboli **Soboteký Pravidelný Lehce Avantgardní Věstník!**, který reflektuje festivalové dění formou článků, sloupků, komentářů, rozhovorů, ale i komiksem. Redaktoři nahlíží na události nejen kritickými očima, ale i s humorem.

Témata festivalu

Většina ročníků festivalu má ústřední téma a jednotlivé body programu se ho dotýkají – během týdne je tedy vytvořen mnohvrstevný obraz tématu. Tématem prvních třech ročníků byla osoba Fráni Šrámka a jeho dílo; poté se témata stala obecnějšími. Téma *Tvoříme – vymýšlíme – experimentujeme* bylo námětem festivalového ročníku 1964; v roce 1971 byla tématem *Síla slova*; v roce 1973 *Děti a poezie*. Mezi témata ročníků po roce 2000 patří kupříkladu *Slovo a paměť*, *Krajina textu* či *Šrámkova Sobotka online*.

www.sramkovasobotka.cz www.splav.cz <http://www.facebook.com/sramkovasobotka>

Exponát A6: Šrámkova pracovna

Šrámkova pražská pracovna (fotografie viz výše) doplněná o informační tabulku.

Informační tabulka:

Pracovna s knihovnou se stala Šrámkovi útočištěm především v době druhé světové války, kdy na protest proti nacistům vůbec nevycházel ze smíchovského bytu. Obě místnosti zůstaly uspořádané tak, jak je sem přestěhovala básníková družka na konci 50. let minulého století. Povšimněte si obrazu *Dívka* napravo od dveří do obývacího pokoje – v roce 1931 jej namaloval Josef Čapek a věnoval ho Šrámkovi.

Exponát A7: Milčín obývací pokoj

Milčín pražský pokoj doplněný o informační tabulku:

J Po Šrámkově smrti Milka Hrdličková zakoupila dům na náměstí č. p. 3 a z Prahy sem přestěhovala básníkův archiv, pracovnu s knihovnou a svůj obývací pokoj. Měla v úmyslu zde žít, ale bohužel zemřela velmi krátce po stěhování. Součástí tzv. Šrámkova domu je i Městské informační centrum, Muzeum Fráni Šrámka a archiv.

Blok B – Čtenář, divák, posluchač

Do tematického bloku B jsou zařazeny exponáty, jejichž interpretace je plně v rukou návštěvníka – patří sem audioinstalace, citáty z děl, filmový dokument s autentickými záběry literáta a básně doprovázené fotografiemi. Exponáty by měly návštěvníkovi poskytnout kromě čtenářské zkušenosti i zkušenost diváckou a poslechovou – tyto exponáty posilují zapojení více smyslů návštěvníka.

Do tematického bloku B – Čtenář, divák, posluchač jsou zařazeny tyto exponáty:

- B1: Audioinstalace
- B2: Filmový dokument
- B3: Básně ve fotografiích
- B4: Citáty
-

Exponát B1: Audioinstalace

V páté a poslední místnosti je na stole umístěn CD přehrávač s reproduktory, který ve smyčce přehrává digitalizované magnetofonové pásky nalezené v archivu. Návštěvník má možnost v klidu rozjímat při sezení na červeném křesle. Na stole je cedulka s informacemi k nahrávkám. Informační tabulka:

Informace k nahrávkám

- Eva Seemanová: recitace básní v českém a esperantském znění *Žena a jediný a Smrt* – 11 min 53 s
- Eva Seemanová: recitace básní v českém a esperantském znění *Prosinec, Podzimního deštivého dne, Les, Splav, Advent, Stíny* – 22 min 40 s
- Československý rozhlas 1963: recitace za hudebního doprovodu básně *Sobotecký hřbitov* – 17 min 03 s (Omluvte prosím místy sníženou kvalitu zvuku, děkujeme).
- Hudba z filmu *Měsíc nad řekou* (1953, režie Václav Krška) – 6 min 42 s
- Václav Voska: zpěv básní ze sbírky *Modrý a rudý* (1906) *1866 a Píšou mi psaní*; přednes básní *Milenec, Jen ještě letos, Curriculum vitae* (sbírka *Života bído, přec tě mám rád...!*, 1905) – 8 min 43 s

Básně do esperanta přeložili Rudolf Hromada a Tomáš Pumpr. Není-li uvedeno jinak, jsou recitované básně ze sbírky *Splav*, 1916.

Exponát B2: Filmový dokument

Film je promítán na promítací plátno z DVD přehrávače přes diaprojektor umístěný v první místnosti.

Ve filmu jsou použity autentické záběry Fráni Šrámka při jedné z jeho posledních návštěv v Sobotce, jako komentář slouží přednes básně *Sobotka*, kterou namluvil mladý herec Ondřej Pech. Báseň *Sobotka* je velmi významná a neměla by na výstavě chybět, zároveň jsem se vyhnula tvorbě filmového komentáře, k čemuž nemám dostatečnou odbornou erudici a hrozilo by, že za několik let ztratí na aktuálnosti.

Sobotka

*Přicházejí, odcházejí,
já každému jinak radím:
Ty si musíš přivstat ráno
a ty přijď až pozdě večer,
proč, to ale neprozradím.*

*Ať to poví, kdo si přivstal,
co v mých očích ráno zhlédl.
Jeden se tam dlouho díval,
už už ústa otevíral,
ale říci to nedovedl.*

*Pomohla bych, ale nesmím,
taková jsem, pomoc není.
Kouhouti už přezpívali,
už mám jednomu oči denní
a v těch denních už to není.*

*Za dne jsem jak každá jiná,
kdopak za šedé dny může,
za dne vidíš i ty vrásky
i ten popel pod očima,
kdopak za šedé dny může?*

*Za dne přejdeš, nevidíš mne,
sedím někde, v dlaních hlavu,
slyším jen, žes přešel kolem,
přešel kolem, neviděl mne,
ještě níže schýlím hlavu.*

*Schýlím hlavu, ale potom
do hrsti jen zasměju se:
přešel kolem, neviděl mne,
a až přijde za mnou večer,
přijde s křížkem po funuse.*

*Nejsem nikdy pro leckoho,
ale večer – teprve ne.
Jen tak zdám se: všechny vítám,
jen tak zdám se: všechněm šeptám,
ale srdce mé je věrné.*

*Z nejtajnější krásy dárek
vždy jen tomu podala jsem,
kdo se dívá, až to bolí,
kdo naslouchá, až mu zazním
jeho srdce vlastním hlasem.*

Sbírka *Ještě zní* (1933)

Exponát B3: Básně ve fotografiích

Soubor fotografií formátu A4, které vytvořili především mladí amatérští fotografové, studenti nebo čerství absolventi středních či vysokých škol. Fotografie jsou vytištěny a umístěny na zdi, u každé z nich je na kapa desce text básně, která sloužila fotografovi jako předloha, název sbírky, ze které báseň pochází a jméno fotografa. Básně *Předvečer konce*, *Dívka*, *Splav*, *Sotva se drží na nohou*, *Stíny*, *Bratr smutek*, *Návštěva*.

Předvečer konce

*Neuspím a neumoudřím
nerozumný srdce pláč.
Marně vydán marným bouřím
ztroskotám se, nevím zač.*

*Ničím již se neopiju,
neoživnou ničím tmy.
Bavím se v svém akváriu
s rybičkami mrtvými.*

*Zpovědníka teď už nemám,
nemohu mu pranic lhát.
Smrtným a těžkým trémám
nemohou již vzdorovat.*

fotografie: Jana Šeblová, sbírka *Života bído*,
přec tě mám rád

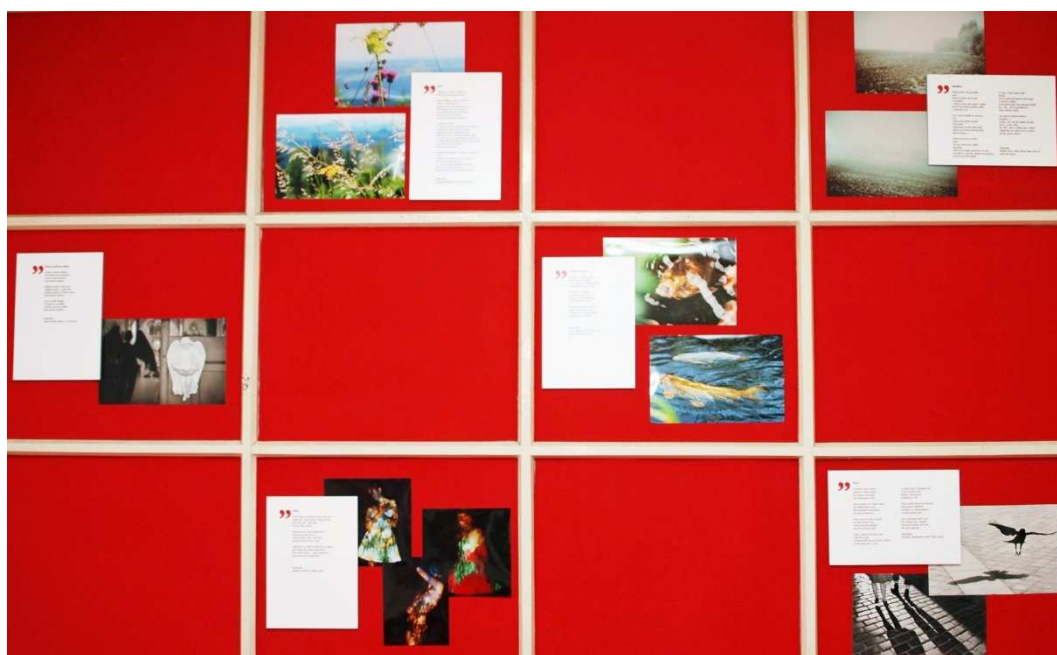
Dívka

*Včera mne cos udivilo, byly to mé ruce,
letěly mi k srdci, padly k němu prudce,
vlny dvě tam o břeh byly,
ty mne taky udivily.*

*Byla jsem jak rosná louka ranní,
bílý kůň se pásal na ní,
od včera jsem, bože, celá jiná,
rostou na mně hrozny vína.*

*Ráda bych se sester, ráda bych se ptala,
proč jsem jako louka rozkvétala,
proč a proč jsem. . . jak to jenom říci. . .
jsou snad muži loupežníci?*

fotografie: Monika Kolářová, sbírka *Splav*

Splav

*Trápím se, trápím, myslím si,
kde bych tě nejráděj potkal.*

*Ulice střídám, parky a nábřeží,
bojím se krásných lží.*

*Bojím se lesa. V poledním lese
kdo miluje, srdce své neunese.
Na můj práh kdyby jsi vstoupila,
snad bys mne tím zabila.
Chtěl bych tě potkati v lukách.*

*V lukách je vlání
na všechny strany, pokorné odevzdávání.
V lukách je nejprostší života stůl,
rozlomíš chleba, podáš ženě půl,
chléb voní zemí, bezpečný úsměv svítí,
až k pláči je prostý věneček z lučního kvítí,
a oblaka jdou, přeběhlo světlo, přeběhl stín,
muž má touhu rozsévače,
žena má úrodný klín. . .*

*Chtěl bych tě potkati v lukách. Šel bych ti
vstříc.*

*A až bys mi odešla, ach, zvečera již,
bys na mne nemyslila víc,
jen na prosebný a děkonný můj hlas,
jako bych jen splavem byl,
který v lukách krásně zpívat slyšel. . .*

fotografie: Jana Šeblová, sbírka *Splav*

Stíny

*Přenežný stíne ztepilý,
mohu jít s vámi, smím?
Byť krásou vaší opilý,
jsem také jenom stín.*

*Nás nezmámí ten bédný klam,
jejž dějem lásky zvou.
My nespášeme melodram,
hru pouze stínovou.*

*Když stín se k stínu nachýlí,
tu není horkých úst,
netluče slavík zpozdlý,
jen stíny počnou růst.*

*Když v náručí stín stínu pad,
i náručí je stín.
Z hvězd sněží jenom mrazný chlad,
já stín jsem jen, vy stín.*

*A někde snad je bloudků dvě
a lže jim pták a keř,
nevědí o hře stínové
a šeptají si: Věř!*

*Však stínům střemcha nekvete,
smích nezní hrdliččin - -
Proboha, vy snad pláčete?
To přece nesmí stín.*

*Ach, netoužete zpět a ven,
jen nalhou vám a nedají.
Splynouti mohou stíny jen,
jen stíny splývají...*

fotografie: Karolína Chadimová, sbírka *Splav*

Sotva se drží na nohou

*Sotva se drží na nohou,
kéž všichni svatí pomohou,
sotva se drží na nohou
můj olověný vojáček.*

*Nadávat mohu: čubky syn,
naplivat mohu, co mám slin,
oddaně scípne, až řeknu: Zhyň!,
můj olověný vojáček.*

*Ocel lze pálit doběla,
s olovem se to nedělá.
Strachy se jenom podělá
můj olověný vojáček...*

fotografie: Adam Prejda, *Modrý a rudý*

Návštěva

*Přišel jsem k vám posedět,
paní,
vždyť to znáte, zlý je svět,
k uzoufání,
v takový večer, kdy venku v sněhu
marně bys hledal zavátou něhu
a tolik dal za ni.*

*Tam venku smutek na mě pad,
ano,
kohos jsem slyšel zavolat:
Dokonáno!
Slyšel jsem ve tmě pukati žíly,
někdo tam hynul smrtelně bílý,
Maria Panno...!*

*Stříbrných třicet za duši
slíbil.
Já bych, tebou být, Jidáši,
nepolíbil.
Nežli bych zradil, padl bych na zem,
schoulil se v prachu, bídným byl plazem,
než bych na kříž přibil.*

*Vy víte, v lásce málo mám
Krista.
Ne on, kdos jiný žaloval tam tmám
a nemož s místa...
to po krk že stál v slzí vlastních blátě,
že... víte... víš, že proklíná tě,
tebe, chacha, čistá!*

*Oh, zpívat vzteklou koledu,
jež plivá...!
A přec, vše, nač jen myslet dovedu,
jsi ty... ty jen, divá -
Ne, mlč... mlč...! Půjdu zase, ovšem.
Pukají žíly, po všem je už, po všem,
pít jen, pít jen zbývá...*

fotografie: Štěpán Pech, sbírka *Života bído,*
přec tě mám rád

Exponát B4: Citáty

Natištěné citáty na kapa desce umístěné na zdi.

Citát z románu *Stříbrný vítr*; úryvek z básně *Rukování* ze sbírky *Modrý a rudý*; výňatky z románů *Tělo* a *Stříbrný vítr*

” *Poslechněte, nepíšete básně?
Nepíšete-li doposud, budete psát.
Každý student píše... totiž, může psát – ale vy musíte!*
Stříbrný vítr (1910)

” **Rukování**

*Už nám nastal den, a již se to dělá,
dělají z nás v magacíně
převojanská těla.*

*Převojanská těla, jak bys břízy sekal,
jako by jsi lesní černé kosy
v klece pozamykal.*

*Ej, my nejsme břízy, rubají nás přeci,
a to, co z nás vyrubají,
to jsou divné věci.*

*Hlavu měl jsi a už hlavu nemáš,
schoval sis ji v magacíně,
jestli se s ní shledáš.*

*Sbohem, hlavo, pěkně se tu chovej,
vzal bych si tě s sebou do tornistry,
ale ztratil bych tě, ouvej!*

Sbírka Modrý a rudý (1906)

” *To, co mají před očima, není právě žádný zázrak, ale je to přece jenom něco barevného a sen se s tím může pokochat, je-li právě schopen pošetilosti. A přivřeš-li například oči, už tu není ozářený, vřící kolotoč a není tu kolovrátek a výskání děvčat, ale je tu fantastický ostrov světla, nějaký ostrov dalekého jihu nebo jakési město dalekého severu, vůbec něco dalekého, dalekého, krásná žena, mluvící cizím jazykem, s tajemstvím v očích, barevná světla, hudba, zahrady a moře - - - neboť jest takový rozšířený letní večer, země je otevřena a země je sladká, jak milenka vstupující do lože milence.*

Stříbrný vítr (1910)

” *...Už se jí nedotýkal, jen letmo jejích vlasů, hleděli na sebe se zasnulým úsměvem, občas jen přivírajíce oči, jakoby pod víčka ukrývali cosi, co tam zůstane ležeti věčně. Říkal si: Bože můj, vždyť je to opravdu milenka, dar boží! A ona říkala: Nikdo mne tak nechválil očima, jako on, chválí mne za všechny muže, jsem od něho pochválena od paty k hlavě, je to krásné...*

Tělo (1919)

Blok C – Literární vědec

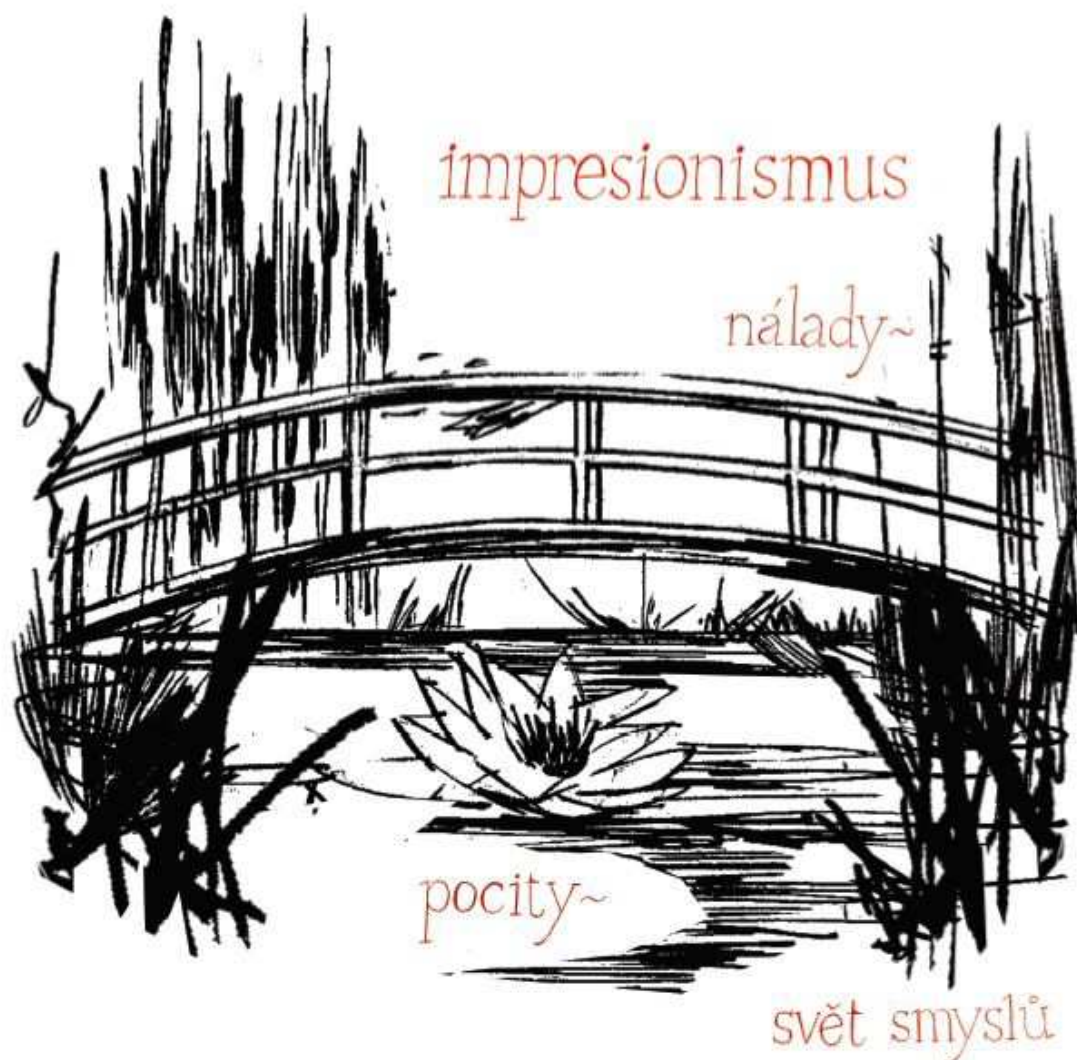
Třetí tematický blok sdružuje exponáty, jejichž jmenovatelem je pohled na literaturu očima literárního vědce a literárního teoretika. Na výstavě jsou představeny tři literární směry, do kterých je tvorba Šrámkova tradičně řazena (básníci anarchisté a buřiči, impresionismus, vitalismus) a čtyři literární osobnosti Šrámkovy doby, které ovlivnily jeho tvůrčí a osobní život (Jaroslav Vrchlický, S. K. Neumann, Fjodor Michajlovič Dostojevskij, Karel Čapek). Výstava si neklade za cíl představit ucelené základy literární teorie, jen chce těmito exponáty zasadit tvorbu spisovatele i do jiného než životopisného a vlastivědného kontextu.

Uvědomuji si, že pro mladší návštěvníky je tento tematický blok výstavy náročnější, ale zaujme kupříkladu starší návštěvníky, kteří o Fráňu Šrámkovi vědí více informací a chtějí informace doplnit a rozšířit. Z tohoto důvodu informační panely uvozují velké výrazné grafiky nakreslené komiksovou kreslíčkou Toy_box – obrazy, které nesou emocionální informaci, navazují na naše představy o daném směru a usměrňují je. Zároveň grafika obsahuje charakteristiku daného literární směru ve třech slovech. Věcné informace jsou doplněny ukázkou z děl, které umožňují porovnat teoretické informace přímo s krásnou literaturou. Představení literátů Šrámkovy doby je provedeno zejména pomocí dobových citátů, aby se předložený text co nejvíce odlišil od učebnic literatury a informace byly nové.

Exponát C1: Impresionismus

3D exponát – oboustranně polepená kapa deska o rozměru 1,8 x 1,5 m. Na lícové straně je kresba od Toy_box.

Rub: Základní charakteristika

Původně výtvarný směr, který ovlivnil i modernistickou literaturu a hudbu, se zrodil ve Francii poslední čtvrtiny 19. století. V českém umění se objevuje na přelomu 19. a 20. století. Impresionisté-výtvarníci soudili, že moderní umění má vyjadřovat náladu, dojem (francouzsky impression). Impresionisté vyšli z ateliéru přímo do přírody, kde se snažili zachytit přítomné, pohyblivé, a tedy prchavé okamžiky. Témata berou z každodenního, všedního světa: všímají si hry barev v přírodě, vlnění vody, střídání světla a stínu. Málo dbají na racionální, věcné významy. Zajímá je spíše to, jakou náladu a duševní rozpoložení v nich vyvolává to, co vidí. První impresionističtí malíři byli např. Claude Monet

nebo Auguste Renoir, v Čechách např. Antonín Slavíček. (*Na informačním panelu je obraz Antonína Slavíčka – Letenské sady, 1907*).

Pro český literární impresionismus jsou typické básnické sbírky Antonína Sovy (1864–1928) *Květy intimních nálad* (1891) a *Z mého kraje* (1893). V próze je důležitý román *Pohádka máje* Viléma Mrštíka a *Stříbrný vítr* (1910) Fráni Šrámka.

Impresionistická poezie

Impresionistické básně jsou lyrické, libozvučné, plné barev, vůní, zvuků – snaží se působit na všechny čtenářovy smysly, vtáhnout ho do svých veršů. Chtějí být zcela konkrétní, záměrně se distancují od vši úvahovosti a teoretičnosti.

Příroda

V impresionistických dílech, výtvarných i literárních, hraje důležitou roli příroda. Příroda a počasí prochází neustálými dynamickými změnami stejně jako lidské pocity. Impresionisté nacházejí podobnosti ve zvratech přírody a lidské duše – přírodní motivy jim proto slouží k vyjádření myšlenkových a citových pochodů. Impresionistická příroda není živelná, nejsou v ní zuřivé bouře, povodně či větrné orkány. Vítr bývá odrazem vzpomínek, lesy a louky jsou melancholické, klidné, měsíc a noc symbolizuje vše, o čem neumíme mluvit.

Impresionistická próza a drama

Impresionistické romány a dramata ignorují zavedená schémata vyprávění a odpoutávají se od klasické výstavby příběhu. Dobře je to vidět na Šrámkově *Stříbrném větru* – tento román vznikl z různých kratších, již dříve publikovaných povídkových textů, které autor spojil a doplnil do románové podoby, což není příliš obvyklé. Impresionismus v literatuře se projevuje také útržkovitou či mozaikovitou, tedy neúplnou charakteristikou postav. Tak ani postavy *Stříbrného větru* nejsou systematicky budovány, vedlejší postavy jsou představeny jen v několika epizodních momentech, které slouží k hlubšímu poznání hlavního hrdiny Jeníka Ratkina.

Impresionistická literární kritika

Literární kritika se snaží posuzovat kvalitu díla za pomoci určitých měřítek, pravidel literární teorie a znalosti literární historie. Oproti tomu impresionistická literární kritika je založena spíše na kritikově dojmu. Kritik klade důraz na své vlastní vnímání díla a na vlastní instinkt, racionální měřítka a argumenty pro něj hrají druhořadou roli.

Stříbrný vítr

...A oba se rozřehotali, přímo proti větru, vítr do nich vletěl jak do otevřených oken.

Pak byli v lukách, byli jimi jakoby uchopeni a nesení, jakýsi zelený chlap tě chytil a hodil druhému, druhý třetímu a vítr zvonil v zubech. Pěšinky je pozdravovaly a nastavovaly stopy, vyryté jejich šťastným a mladým útekem vstříc slunečnému větru, aby je osušil.

Konečně se zastavili. Byli až k zalknutí udýcháni.

Stříbrné mraky stále pospíchaly napříč oblohou, slunce se rozsvěcovalo a opět vyhasínalo, stín a světlo běžely vždy postupně od jednoho konce luk k druhému, jako když nějaká veliká ruka zlatým hřebenem louky pročesává.

A vítr dul jak trubač na bílém koni.

Stáli a rozevřeli široce oči, ústa, aby všechna ta krása mohla do nich horem i dolem. Tady na nich ležel nyní stín, louky se zazmítaly v chladném nepokojném šeru. Ale nahoře před nimi na návrších náhle všechno zasvítlo, domečky jakési bílé i kalužinky zbylé po sněhu, všechno se tam vzňalo bílým plápoem, vítr prudčeji zadul, a onen jas nyní letěl sem k nim, zapuzuje stín...

Pili tuto hru světla celým obličejem, v hrdle bylo jak tlačence v úzkých dveřích.

„Slyšíš...?“ ptá se náhle Ratkin, hlas tlumí a čemusi tajemnému naslouchá.

„Co...?“

„Stříbrný vítr...“

„Stříbrný vítr?“ A Malkus má užaslé oči, velká kola navrch hlavy.

„Pst... ted! Slyšíš?“

Konečně zdá se, že Malkus slyší stříbrný vítr.

Jede to kolem, trubač nahoře, vzali se za ruce, tisknou, tisknou, naslouchají.

Náhle oba najednou: „Ty, to je krásné...!“

Impresionismus

Základní charakteristika

Antonín Slavíček – Letenská sady (1907)

Původně výtvarný směr, který ovlivnil i modernistickou literaturu a hudbu, sezodil ve Francii poslední čtvrtiny 19. století. V českém umění se objevuje na přelomu 19. a 20. století. Impresionisté výtvarníci soudili, že moderní umění má vyjadřovat náladu, dojem (francouzsky impression). Impresionisté vyšli z atelieru přímo do přírody, kde se snažili zachytit přírodně, pobybívé, a tedy prchavé okamžiky. Témata berou z každodenního, všedního světa: všimají si hry barev v přírodě, vlnění vody, střídaní světa a stínu. Málo dbají na racionální, věcné významy. Zajímá je spíše to, jakou náladu a duševní rozpoložení v nich vyvolává to, co vidí. První impresionističtí malíři byli např. Claude Monet nebo Auguste Renoir, v Čechách např. Antonín Slavíček.

Pro český literární impresionismus jsou typické básnické sbírky Antonína Sovy (1864–1928) *Květy snímání nálad* (1891) a *Z mého kůže* (1893). V próze je důležitý román *Pohádka máje* (1892) V iléma Mrštika a *Stříbrný vítr* (1910) Fráni Šrámka.

Impresionistická poezie

Impresionistické básně jsou lyrické, libozvučné, plné barev, vlnit, zvuků – snaží se působit na všechny čtenářovy smysly, vtáhnout ho do svých veršů. Chtějí být zcela konkrétní, záměrně se distancují od větší uvažovosti a teoretičnosti.

Impresionistická literární kritika

Literární kritika se snaží posuzovat kvalitu díla za pomoci určitých měřítek, pravidel literární teorie a znalosti literární historie. Oproti tomu impresionistická literární kritika je založena spíše na kritické dojmy. Kritik klade důraz na své vlastní vnímání díla a na vlastní instinkt, racionální měřítka a argumenty pro něj hrají druhořadou roli.

Impresionistická próza a drama

Impresionistické romány a dramata ignorují zavedená schémata vyprávění a odpoutávají se od klasické vyprávění příběhu. Dobře je to vidět na Šrámkově *Stříbrném větru* – tento román vznikl z různých kratších, již dříve publikovaných povídkových textů, které autor spojil a doplnil do románové podoby, což není příliš obvyklé. Impresionismus v literatuře se projevuje také útržkovitostí či moratkovitostí, tedy neúplnou charakteristikou postav. Tak ani postavy *Stříbrného větru* nejsou systematicky budovány, vedlejší postavy jsou představeny jen v několika epizodních momentech, které slouží k hlubšímu poznání hlavního hrdiny jenika Ratkna.

Příroda

V impresionistických dílech, výtvarných i literárních, hraje důležitou roli příroda. Příroda a počasí prochází neustálými dynamickými změnami stejně jako lidské pocity. Impresionisté nacházejí podobnosti ve zvra tech přírody a lidské duše – přírodní motivy jim proto slouží k vyjádření myšlenkových a citových pochodů. Impresionistická příroda není živelná, nejsou v ní zruťvé bouře, povodně či větrné orkány. Vitr bý vá odrazem vzpomínek, lesy a louky jsou melancholické, klidné, měsic a noc symbolizuje vše, o čem neumíme mluvit.

Stříbrný vítr

„...A oba se rozchechali, přímo proti větru, vítr do nich vletěl jak do otevřených oken.“

Pak byl tv lukáč, byl jmi jakoby uchopen a neseš, jakýs zelený chlap tě chytl a hodil druběmu, druhý třetímu a vítr zvonil tv zubech. Pěšinky je pozdravovaly a nastavovaly stopy, vyryté jejich šlástrým a mladým útekem vsařic slunečným větru, aby je osušil. Konečně se zastavil. Byl až k zalknutí u dýchání. Stříbrné mraky stále pospíchal na přel oblohou, slunce se rozsvěcovalo a opět vyhasínalo, stín a světlo běžely vždy postupně od jednoho konce luk k druběmu, jako když nějaká velká ruka zlatým hřebem nem louky pročesává.

A vítr dal jak trubač na bílém koni. Stáli a rozvřeli široce oči, ústa, aby všechna ta krásna mo hla do nich horeni d olem.

Tady na nich ležel nyní stín, louky se zamřítily v chladném nepokojném šeru.

Ale nahofe před nimi na návrších náhle všecko zastavilo, do mečky jakési blesk kalužinky zbylé po sněhu, všechno se tam vzchalo hlým plápolem, vítr pr udějeť zadu, a onen jas nyní letěl s em k nim, zapuzuje stín... Pál tuto hrav světa celým obláčkem, v hrdle bylo jak tlačenice v úzkých dveřích.

„Slyšíš...?“ ptá se náhle Ratkna, hlas tlumí a čemu si tajemněm unadouchá.

„Co...?“

„Stříbrný vítr...“

„Stříbrný vítr?“ A Malkus má u šlase oči, velká ko la navrch hlavy.

„Pst... ted! Slyšíš?“

Konečně zdá se, že Malkus slyší stříbrný vítr.

Jede to kolem, trubač nahoře, vzali se za ruce, tisknou, tisknou, naslouchají.

Náhle oba najednou: „Ty, to je krásné...!“

Exponát C2: Vitalismus

3D exponát – oboustranně polepená kapa deska o rozměru 1,8 x 1,5 m. Na lícové straně je kresba od Toy_box.

Rub: Základní charakteristika

První světová válka neovlivnila jen lidské životy, ale i umění, včetně literatury. Po všudypřítomném zmaru, bolesti a smrti je logické, že se lidé obraceli k životu, který se pro ně stal nejvyšší hodnotou, inspirací i námětem. Život, který se zračí i v nejobyčejnějších situacích a momentech, a prostá radost z něj.

Hlavní motivy

Vitalismus klade důraz na přirozenost, tělesnost a smyslovost člověka. Postava z vitalistického díla má radost z prostých okamžiků, ze zdravého těla a z přímočaré erotické blízkosti – přesně taková je Máňa, hrdinka Šrámkova románu *Tělo*. Obdivu se dostává nejprostším denním zkušenostem. V poezii se často objevuje motiv přírody, v níž je možné nalézt útěchu a klid. S přírodou těsně souvisejí motivy lásky, a to i lásky tělesné, nahoty a erotiky, citovosti a mládí i se vší jeho naivitou. Vitalismus charakterizuje nadšení z krásy prosté existence. Podobně jako v impresionismu ani zde není důležitý rozum, intelektuální tematika a složité teoretické konstrukce – právě ty totiž první světová válka do jisté míry zdiskreditovala.

Vitalismus je typicky český směr. Objevuje se v tvorbě Jiřího Wolкера (1900–1924), v jeho básnické sbírce *Host do domu*. Od anarchismu k vitalismu přešel i S. K. Neumann v *Knize lesů, vod a strání*.

Podzimního deštivého dne

*Má krásná Evo, kdybych měl posla
a nebyl chud a nebyl smuten,
já bych dnes vypravil posla,
aby ti donesl dar.*

*Člověče boží, řekl bych poslu,
před tebou leží nejsladší cesta.
Poděkuj nebi! Vyjdi z bran města,
slunce se otaž, kde leží jih.*

*Pak už jen spěchej. Zpívej si cestou.
Snad se i schýlíš, políbíš zemi.
Po březích půjdeš, vinicemi,
za tebou sever, před tebou jih.*

*Osmahneš, zkrásníš. A to je dobře.
Neb ta, k níž kráčíš, pro bledé není.
Snad najde v tobě zalíbení.
A přijme můj dar.*

*V dalekém jihu potkáš ji kdesi,
chodívá za ní mladý bůh s flétnou.
Prý se mu směje, hrdličky vzlétnou.
Pokloň se hluboce. Mluv!*

*Pověz jí... pověz... O zlých dnech nemluv.
Také ne o mně. Překrásná jména
dej jí jen a řekni: Velebena!
Pověz jí... pověz... Mlč!*

Sbírka *Splav* (1916)

Tělo

... ale pak tu bylo něco jiného, veselá hra s mužem, při níž se možno hodně smáti; muž zcela zřejmě myslí na jednu darebačinu a směřuje k ní plnými plachtami; uhýbáš mu stále před špičkou mlsného jazyka; jsi drahocennou věcí, o kterou se vede zápas; hra se ti líbí, činíš se ještě drahocennější; sama si sládneš na jazyku; zkrásňuješ touhou, již rozněcuješ v cizích očích; někdy opisují muži veliké oblouky, blíží se zdaleka, hledí na tebe vážnýma očima, jako bys v nich budila truchlivou vzpomínku; jakmile však poznají, že jsou na špatné cestě, jsou okamžitě stručnější a vypálí svou ránu rovnou do černého; to jsou okamžiky, kdy, zdá se, dovedeš býti nejrozkošnější; dávajíc muži okamžik blaženě lokati z velmi slibných rozpaků, končíš náhle hru v pravý čas s gestem, jež může patřiti svaté i d'áblici...

Les

*Kyj v pravé ruce, v levé mladou, krásnou ženu,
jež vínem smíchu třísní jalovčí a mech,
tak potkám já tě zas, hrud' rozhalenu,
kyj křikem pozdravím a zpěvem uctím ženu
a s vámi třetí dám se v lehkonožný běh.*

*Tu zkrásní úsměv tvůj, jak čerstvě trysklý pramen,
a kyjem o vzduch udeříš, jak v slavný zvon –
a žena, všechny bohy vábíc do svých ramen,
v med lesní sládnouc, uzrávající v plamen,
šíp vyšle nejsladší, své touhy zpěv a ston.*

*Utančen vámi, až v rokyt pak se k spánku schýlím,
dva kosal zavoláš, bys s nimi tiše hrál.
Pokyneš ženě. Šeptne v sny mé, nazve mne svým milým.
A obláčkem pak zajde letním, bílým,
až vzbudím se, bych na ni krásně vzpomínal...*

Sbírka *Splav* (1916)

Často se stává, že ve sbírce jednoho autora nalezneme těsně vedle sebe básně vitalistické, impresionistické a třeba symbolistické. Není to náhoda. Literární směry této epochy – přelomu 19. a 20. století – se v určité míře překrývají, pracují se stejnými či podobnými tématy, motivy. Jejich základní myšlenky se však liší: vitalismus je živelný, symbolismus tajemný, impresionismus náladový.

Vitalismus

Základní charakteristika

První světová válka neovlivnila jen lidské životy, ale i umění, včetně literatury. Po všudy přítomném zmaru, bolesti a smrti je logické, že se lidé obrátili k životu, který se pro ně stal nejvyšší hodnotou, inspirací i námětem. Život, který se zračí v nejobyčejnějších situacích a momentech, a prostá radost z něj.

Hlavní motivy

Vitalismus klade důraz na přirozenost, tělesnost a smyslnost člověka. Postava z vitalistického díla má radost z prostých okamžiků, ze zdravého těla a z přímohatě erotické blízkosti – přemětaková je Máha, hrdinka Ščámkova a románů Tělo (1919). Obdivu se dostává nejprostším denním zkušenostem. V poezii se často objevuje motiv přírody, v níž je možné nalézt útěchu a klid. Spříhodou těsně souvisejí motivy lásky, a to i lásky tělesné, nahoty a erotiky, citovosti a mládí i se vším jeho naivitou. Vitalismus charakterizuje nadšení z krávy prosté existence. Podobně jako v impresionismu ani zde není důležitý rozum, intelektuální tematika a složité teoretické konstrukce – právě ty totiž první světová válka do justé míry zdiskreditovala. Vitalismus je typicky český směr. Objevuje se v tvorbě Jiřího Wolkeera (1900–1924), v jeho básnické sbírce *Host do domu*. Od anarchismu k vitalismu přechel i S. K. Neumann v *Kniže lesů, vod a stráně*.

Tělo

„... ale pak tu bylo něco jiného, ves d d hru s mužem, pti nš se mo žno hodně smáti; muž zcela zřejmě mysl na jednu darehožnu a smějeje k ní pbnými plachtami; a hž dš mu stále před špičkou mlánsého jazyka; jsi drabo ornou věcí, o kterou se vede zápas; hra se ti líbí, čimš se ještě drabocernější; sama si sládněš na jazyku; zkrás řuješ touhou, jš rozněcuješ v cizích očích; někdy optávají muži velké oblouky, blž se záleka, hledí na tebe vážněma očima, jako bys v nich bu dila trachlivou vzpomínku; jakm le vřak seznají, že jsou na špatné cestě, jsou okamžité stručnějšia vypálisvoaršanu novnou do černého; to jsou okamžiky, kdy, zdá se, dovedeš být nejrokožnější; dávaje muži okamžik blažoně lokat z velmi slibných rozpaků, končš náhle hru v pravý čas s gestem, jež má že patřit svaté i dáblci...“

Podzimního deštivého dne

„Má krásná Evo, kdybych m d posla a nebyl chud a nebyls muten, já bych dnes vypravš posla, aby ti donesl dáar.“

Človče boží, řekl bych posla, před sebou lešš nejsladš cestu. Podškej nebi! Vyjdi z bran města, slance se otaž, kde ležš jšh.

Pak už jen spěchej. Zpívej si cestou. Sna d se i schýšš, pošš bš zem. Po hřezích půjdeš, v nicemu, zatebou sevet, před sebou jšh.

Osmaheš, zkrásněš. A to je dobře. Neb ta, k mž kráčeš, pro bléde není. Sna d najde v tobě zalíbení. A přijme má dáar.

V dalekém jhu po šdš štádeš, chodívš za ním ladý báh s jštrnou. Prj se mu směje, hrděčky vzštrnou. Pošš oš se hlabo ce. Mluš

Pověz jš... pověz... O zých dnech nemlu. Také ne o mně. Pšekrásná jména dej jš jen a řekni: Valobena! Pověz jš... pověz... Měš

Sbírka Splav (1916)

Les

„Kj v pravé ruce, v levé mladou, krásnou ženu, jež vlnem smáchu třls ní jalovéš a mech, tak po šdám já tě zas, hru d rozba lemu, kj křikem podravím a zpívem ucílš ženu a s vám štětš dáam se v lehkonožý běh.“

Tu zkrásněš směš tvůj, jak čerstvě trykálý pramen, a kyjem o vzduchu deššš, jaky slavný zvon – a žena, všachny bohy vá bš do svých ramen, v med lesní sládnou, uzrávajš v plamen, šp vyšle nejsladš, své touhy zpév a ston.

Utaočen vám t, už v rokyt pak se k spánku schýššm, dva kosy z avoláš, bys s nimi tiše hráš. Pokyneš ženě. Septne v sny mé, nazve mne svým mlým.

A o bláškem pak zajde letním, blým, až vzhudíš se, bych na m krásně vzpomínal...“

Sbírka Splav (1916)

Často se stává, že ve sbírce jednoho autora nalezneme těsně vedle sebe básně vitalistické, impresionistické a třeba symbolistické. Není to náhoda. Literární směry této epochy – přelomu 19. a 20. století – se v určité míře překrývají, pracují se stejnými či podobnými tématy a motivy. Jejich základní myšlenky se však liší: vitalismus je živelný, symbolismus tajemný, impresionismus náladový.

Exponát C3: Básníci anarchisté a buřiči

3D exponát – oboustranně polepená kapa deska o rozměru 1,8 x 1,5 m. Na lícové straně je kresba od Toy_box.

Rub: Základní charakteristika

Anarchismus je ideologie, která se vymezuje proti státní moci, proti svrchované autoritě a svazující organizovanosti. Anarchisté vyznávají především svobodu – v životě i tvorbě. V české literatuře je s anarchismem spjata tzv. generace básníků anarchistů a buřičů, která se objevuje na konci 19. století a v prvním dvacetiletí 20. století. Je to volná skupina básníků a literátů kolem S. K. Neumanna a jeho časopisu *Nový kult*, jenž vycházel v letech 1897–1905. *Nový kult* uveřejňoval nejen umělecké texty, ale i texty společensko-politické. Anarchismem byl ovlivněn František Gellner (zvláště jeho sbírky *Po nás at' přijde potopa* a

Radosti života), Karel Toman, Jaroslav Hašek, Marie Majerová a další. Mezi jejich hlavní témata patřil antimilitarismus, odpor k válce a armádě, odpor k institucím (stát, manželství) a k církvi.

Tvorba básníků anarchistů

Autoři buřičské generace psali prózu i poezii. Jejich verše byly dokonale rýmované s výraznou pointou; je v nich hodně ironie, sebeironie a cynismu. Kromě protiválečných a proticírkevních témat se v básních objevuje chvála bohémského, nekonvenčního života anarchistů a lidské svobody. Tito autoři se však věnovali i próze a také publicistice a kritice. Je důležité říci, že anarchismus byl pro všechny autory přestupní stanicí, jedním z životních i tvůrčích období, jež později opustili a svůj tvůrčí zájem obrátili jinam.

Šrámek anarchistou

.. my nechceme býti snad pány, nýbrž prostě lidmi ... Až nebude pánů, teprve potom všichni staneme se lidmi.

Stat' *První máj a dítě*, 1906

Šrámkova s anarchisty spojuje především odpor proti válce, armádě a zbytečnému zabíjení – protiválečná témata zní ve sbírkách *Života bído, přec tě mám rád* (1905) a *Modrý a rudý* (1906), odrážejí se i v románu *Tělo* (1919), v několika povídkách a v dramatu *Zvony* (1921). Některé jeho básně získaly hudební nápěv a zlidověly jako písně. Nespoutanost společenskými konvencemi (dokonce oslava této nespoutanosti: radost z alkoholového deliria, kterou prozrazuje *Ex libris* F. Gellnera!) se projevuje i ve Šrámkově názoru na lásku. Volná láska je podle anarchistů osvobozená od měšťáckých konvencí a institucí, jako je manželství: „Žádný zákon, ani božský, ani lidský, žádná společenská lež ani předsudek nesmí stát v cestě dvěma lidem, když jejich pohlavní sféra řekne ono prudké a vášnivé: *chci*.“ Láska by však neměla být bezohledná a jen erotická, ale plná morální odpovědnosti za lásku druhého, vzájemného respektu dvou individuí a úcty k lidské svobodě. Šrámkovo pojetí lásky nebylo jen teoretické – jeho celoživotní milostný vztah k Milce Hrdličkové je toho důkazem.

*Už se na nás nehněvejte,
že jste při tom nebyli,
když jsme se my s mojí milou
ženili.*

Báseň *Svatba*, sbírka *Života bído, přec tě mám rád...* (1905)

Píšou mi psaní

*Píšou mi psaní
vojanští páni,
a tam stojí psáno
dvanáctého ráno
že já musím rukovat,
oh, rukovat.*

*Voják je voják,
musí bojovat –
vloží k líci pušku,
vezme si na mušku
třeba vlastní srdce své,
oh, srdce své.*

*Zdrávi vzkázali,
zdrávi napsali,
já jsem rezervista,
básník, anarchista,
zpívám si a proklínám,
oh, proklínám.*

*Pomašíruju,
zpívat si budu:
modrý rezervista,
rudý anarchista,
v modré dálce rudý květ,
oh, rudý květ...!*

Sbírka *Modrý a rudý* (1906)

Raport

...
*Hlásím, pane hejtmane,
že se mi zdál sen,
vojna byla a já ležel
v poli zastřelen;
a zrovna u mne váš kuň taky pad,
nám přáno bylo spolu umírat,
to z boží vůle jen.*

*To k ránu bylo as, neb měsíc zrud,
a váš kuň hlavu zdvih,
a zvláštní věc, měl jako já
prostřelený břich,
a v jeho očích takový styd žal,
kdos divil se v nich, kdos se ptal
a ruce lomil v nich.*

*Že louky voní kol a jetely
a kvete řeřicha –
a on... kuň... což byl vinen čím?
má díru do břicha,
že na něm seděl kdos, už neseď,
a oči vědět chtí, však nevědí
a v hrdle vysychá...*

...
*Hlásím, pane hejtmane,
že byl to strašný sen,
ty oči zvířete, ty křičely
a z důlků lezly ven,
křičely na mne, jestli já to vím,
proč ležíme tu s břichem dřavým -
co měl jsem říci jen...?*

Sbírka *Modrý a rudý* (1906)

■ Básníci anarchisté a buřiči

Základní charakteristika

Anarchismus je ideologie, která se vymezuje proti státní moci, proti svrchované autoritě a svazující organizovanosti. Anarchisté vyznávají především svobodu – v životě i tvorbě. V české literatuře je s anarchismem spjata tzv. generace básníků anarchistů a buřičů, která se objevuje na konci 19. století a v prvním dvaceti letí 20. století. Je to volná skupina básníků a literátů kolem S. K. Neumanna a jeho časopisu *Nový kult*, jenž vycházel v letech 1897–1905. *Nový kult* uveřejňoval nejen umělecké texty, ale i texty společensko-politické. Anarchismem byl ovlivněn František Gellner (vlastně jeho sbírky *Ponás af přijde po stopa* (1901) a *Radost života* (1903)), Karel Toman, Jaroslav Hašek, Marie Majerová a další. Mezi jejich hlavní témata patřil antisocialismus, odpor k válce a armádě, odpor k institucím (stát, manželství) a k církvi.

Tvorba básníků anarchistů

Autoři buřičské generace psali prózu i poezii. Jejich verše byly dokonale rýmované s výraznou pointou; jev nich hodně ironie, sebetronie a cynismu. Kromě protválečných a proticírkevních témat se v básních objevuje chvála bohémského, nekonvenčního života anarchistů a lidské svobody. Tito autoři se však věnovali i próze a také publicistice a kritice. Je důležité říci, že anarchismus byl pro všechny autory přestupní stanicí, jedním z životních i tvůrčích období, jež později opustili a svůj tvůrčí zájem obrátili jinak.

Šrámek anarchistou

— my nechceme býtis nad pány, n jstř prostě lidmi —
Až nebude páni, tepr ve potom vši chnis tu neme se lidmi.
Staf První máj a dítě (1906)

Šrámka s anarchisty spojuje především odpor proti válce, armádě a zbytečnému zabíjení – protválečná témata zní ve sbírkách *Života bído, přec tě mám rád* (1906) a *Modrý a rudý* (1906), odrážejí se i v románu *Jžlo* (1919), v několika povídkách a v dramatu *Zvony* (1921). Některé jeho básně získaly hudební nápis a zlidověly jako písně. Nespoutanost společenskými konvencemi (dokonce oslava této nespoutanosti: radost z alkoholového deliria, kterou prozrazuje *Ex libris* F. Gellnera) se projevuje i ve Šrámkově názoru na lásku. Vojná láska je podle anarchistů osvobozená od měšťáckých konvencí a institucí, jako je manželství. „Žádný zákon, ani božský, ani lidský, žádná společenská lež ani představek nesmí stát v cestě dvěma lidem, když jejich po hlavní sféru tekne ono proudek a vášnivě: chci.“ Lásky by však neměla být bezohledná a jen erotická, ale plná morální odpovědnosti a lásku druhého, vzájemného respektu dvou individuí a úcty k lidské svobodě. Šrámkovo pojetí lásky nebylo jen teoretické – jeho celoživotní milostný vztah k Milce Hrdličkové je toho důkazem.

Raport

”
—
Hlásím, pane hejtmane,
že se mi zdál sen,
vojna byla a já ležel
v poli zastřelen;
a zrovna u mne vás kůň tak y pad,
nám přáno bylo spolu umírat,
toz boží vůle jen.

To kránu bylo as, neb měsíc zrud,
a váš kůň hlavu zdvih,
a zvláštěnivec, měl jako já
prostřelený břich,
a v jeho očích takový stýd žal,
kdoš divil se v nich, kdoš se ptal
a ruce lomil v nich.

Že louky vo ní kola jetely
a kvete řepicha –
a on... kůň... což byl vinen čem?
má díru do břicha,
že na něm sáhl kdoš, už neseď,
a oči vědět chtl, však nevěděl
a v hrdle vysyčd...

—
Hlásím, pane hejtmane,
že byl to strašný sen,
ty oň zvěřete, ty křičely
a z dálky lely ven,
křičely na mne, jestli já to vím,
proč ležime tu s bříchem dtravým
co měl jsem říci jen...?

Štírka Modrý a rudý (1906)

Svatba

”
Už se na nás nehávejte,
že jste pft tom nebyl,
když jsme se my s mojí mlou
ženil.

—
Štírka Života bído,
přec tě mám rád (1905)

Pišou mi psaní

”
Pišou mi psaní
vojumšit páni,
a tam stojí psáno,
dva náctého ráno
že já musím rukovat,
o h, rukovat.

Voják je voják,
musí bojovat –
vloží klíč za pušku,
vezme si namušku
třebu vlastní srdce své,
o h, srdce své.

Zdrávi vzká zaš,
zdrávi napuš,
já jsem neservista,
básník, anarchist,
zpívám sta pro klánám,
o h, proklánám.

Pomašruju,
zpívat si budu:
modrý meservista,
rudý a narchista,
v modré dólce rudý květ,
o h, rudý květ...!

Štírka Modrý a rudý (1906)

Exponát C4: Jaroslav Vrchlický

Jednostranně potištěný banner velikosti 60 x 170 cm upevněný na zeď. Portrét Vrchlického od Toy_box.

Jaroslav Vrchlický

vlastním jménem Emil Bohuslav Frída

1853–1912

Spisovatel, básník, dramatik a překladatel z románských jazyků. Jeden z nejpłodnějších českých básníků, autor 81 básnických sbírek. Byl prvním českým spisovatelem nominovaným na Nobelovu cenu za literaturu.

Budoucím básníkům

*Ó, básníci budoucích věků, ve kterých nebudu žít,
co budete pěti novému lidstvu, na jakou řeku
se rozvlíní na hymny plesné a zářné váš cit,
ó, básníci budoucích věků?*

*Vy pro rány trpících bezpečně najdete léku,
k vám promluví Medusa hnijící tak jako hvězdný třpyt,
který k nám po věcích slétá z antiky Řeků.*

*Vám závidět nemožno, na vašem místě však být,
jen atomem kosmickým ve vašich vlasatic vleku,
jak světluška malá se na chvíli mihnout a chvít,
ó, básníci budoucích věků!*

Sbírka *Fanfáry a kadence* (1906)

Erotika, vzrušená smyslovost, spojení člověka s přírodou, životní harmonie, síla člověka a touha po životě – to jsou témata, která spojují dva české básníky – staršího Vrchlického a mladšího Šrámka. V šestnácti letech měl již mladý Šrámek, student gymnázia v Roudnici, první básnické pokusy za sebou. Vlastní básně se zdály Šrámkovi ve srovnání s Vrchlického básněmi hluché a nezdařilé. Místo řečnického cvičení na téma *O Jaroslavu Vrchlickém* napsal a zpaměti přednesl dlouhou oslavnou báseň *Jaroslavu Vrchlickému*. Již profesori na gymnáziu Šrámka upozorňovali, že je na Vrchlického literárním stylu příliš závislý – tato výtka se ovšem týkala mnoha soudobých básníků, jimž byl Vrchlický nedostižným vzorem. Jednoho dne se Šrámek jeho odkazu vzdal a vydal se vlastní básnickou cestou.

Jaroslav Vrchlický

vlastním jménem Emil Bohuslav Frida

1853 – 1912

Spisovatel, básník, dramatik a překladatel z románských jazyků. Jeden z neplodnějších českých básníků, autor 86 básnických sbírek. Byl prvním českým spisovatelem nominovaným na Nobelovu cenu za literaturu.

Budoucím básníkům
*O, bárníci budoucích věků, ve kterých nebo du žít,
 co žu dlete pít v ovčím hlávu, na jakou řeku
 se vrátíte, na bymny pít se a dříví vát se,
 o, bárníci budoucích věků!*

*Ve pro vby typičích bezpochyb najítete ládu,
 k tomu provází modřiných světů do jelo bohatý obry,
 který k vám po větech sláti a vlny šleť.*

*Kde, až dleť nemotiv, na volen, státi vlně býti,
 jen atomech harmonijně se vlněch vlněch vlně,
 jak vlněch sláti se na vlněch vlněch vlně,
 o, bárníci budoucích věků!*

Sbírka *Farářy a řádce* (1904)

Erotika, vzrušená smyslovost, spojení člověka s přírodou, životní harmonie, síla člověka a touha po životě – to jsou témata, která spojují dva české básníky – staršího Vrchlického a mladšího Šrámka. V šestnácti letech měl již mladý Šrámek, student gymnázia v Roudnici, první básnické pokusy za sebou. Vlastní básně se zdály Šrámkovi ve srovnání s Vrchlického básněmi hluché a nezdařilé. Místo řečnického cvičení na téma *O Jaroslavu Vrchlickém* napsal a zpaměti přednesl dlouhou oslavnou báseň *Jaroslavu Vrchlickému*. Již profesori na gymnáziu Šrámka upozorňovali, že je na Vrchlického literárním stylu příliš závislý – tato výtka se ovšem týkala mnoha soudobých básníků, jimž byl Vrchlický nedostižným vzorem. Jednoho dne se Šrámek jeho odkazu vzdal a vydal se vlastní básnickou cestou.

Exponát C5: Stanislav Kostka Neumann

Forma: jednostranně potištěný banner velikosti 60 x 170 cm upevněný na zeď, protrét Neumanna od Toy_box.

Stanislav Kostka Neumann

1875–1947

Básník, novinář, literární kritik, vůdčí osobnost literárního anarchismu a redaktor jeho revue *Nový kult*

S. K. Neumann se po symbolistických a dekadentních začátcích přiklonil k anarchismu a socialismu, významně podporoval proletářskou poezii. Odmítal maloměšťáckou morálku, uměleckou tvorbu chtěl propojit se životem: „*Čím úžeji bude umění spojeno s životem, čím větší harmonie bude mezi nimi, tím oběma činitelům povede se lépe. Umění bude oplodněno poznáním života a život se promění v umění krásně žít.*“ Tyto postoje s ním sdílí i Fráňa Šrámek.

Vztah mladých umělců k Neumannovi shrnul Jiří Mahen: „*Dnes je nám p. Neumann bližší, dovedeme cítiti s ním tu bolest a smutek nad životem, jenž ubíjí; ... dovedeme spíše chápati jeho nenávist a opovržení proti všemu, co je nízké a podlé, proti těm, kdož utlačují, vládnou nespravedlivě a vysávají lid, proti prospěchářství a pokrytectví; rozumíme jeho soucitu se všemi, kteří jsou šlapáni v prach a bičováni do krve, kteří živoří a hynou v marné křeči...*“

O dva roky starší Neumann Šrámka uvedl do literárního světa, v roce 1904 mu poskytl zázemí ve své vile na Olšanech, kde se scházela celá anarchistická generace. V dopise své ženě Šrámek ke konci 1. světové války píše: „*St. K. Neumann se mnou může ovšem počítat – až se vrátím. Přišel jsem do literatury pod jeho stříškou rozsochatou, není žádných důvodů, abych kdykoli se s ním nemohl sejít na jedné cestě, i když nebudeme jednou lžící nabírat...*“ Po návratu přispěl Šrámek několika texty do Neumannova časopisu *Červen* – politický boj však záhy opustil, zatoužil po klidu a po osamocené literární práci. Neumann mu dokonce vyčetl, že zradil jejich mladé revoluční ideje.

Exponát C6: Fjodor Michajlovič Dostojevskij

Jednostranně potištěný banner velikosti 60 x 170 cm upevněný na zeď, portrét Dostojevského od Toy_box.

Fjodor Michajlovič Dostojevskij

1821–1881

Ruský myslitel a spisovatel. Jeden z nejznámějších spisovatelů, jehož literární odkaz najdeme nejen v textech Šrámkovy generace. Psal romány a povídky – zprvu romantické, později psychologické a filosofické.

„Knihy jsou můj život, má strava, má budoucnost.“

Za účast ve skupině ruského revolucionáře Michaila V. Petraševského, jež vystupovala proti carovi a zasazovala se o modernizaci Ruska, byl Dostojevskij odsouzen k trestu smrti. Těsně před popravou mu však byl rozsudek změněn na vyhnanství na Sibiři. Zážitek blízkosti smrti a devět let vyhnanství jej velmi zasáhly a nepřímo se odrazily i v jeho díle. Trpěl epilepsií, později propadl hazardu. Dvakrát po delší dobu pobýval v Evropě, kde si ujasnil názory na ruskou společnost. Tu viděl jako nezdravou a zkaženou; lidé by podle něj měli být pokornější a měli by se přiklonit ke křesťanské tradici. Dostojevskij je považován za průkopníka psychologické literatury – jeho dílo je plné vnitřních monologů, rozborů nejnepříjemnějších pohnutek postav, kterými jsou často lidé duševně nemocní, zločinci či prostitutky. Mezi jeho nejslavnější díla patří romány *Bratři Karamazovi*, *Zločin a trest*, *Idiot* a *Běsi*.

Snad ani ještě jsme neměli ve slohu tak zřetelných ohlasů ruské četby jako u p. Šrámka. Napodobí zejména důvěrné ruské vnitřní samomluvy a rozklady svědomí. Soudce Ratkin praví v myšlenkách: „Nu, skutečně se nevybouřil bratr. Starostí v mládí nadělal a nic z něho není, jen tak po známých se toulá. Svou bolest by rád cestou ztratil, říká: A d'as to ví, jakou bolest; víru ztratil a svědomí třeba hryže. Taková to bude bolest.“ To zní jako opsáno z ruského románu.

Z recenze *Stříbrného větru* od literárního kritika Jindřicha Vodáka (časopis *Čas*, 17. 4. 1910)

Fjodor Michajlovič Dostojevskij

1821 – 1881

Ruský myslitel a spisovatel. Jeden z nejznámějších spisovatelů, jehož literární odkaz najdeme nejen v textech Šrámkovy generace. Psal romány a povídky – zprvu romantické, později psychologické a filosofické.

„Když pusu máj život, milostivo, máš ho dočístout.“

Za účast ve skuptně ruského evolucionisty Michaila V. Petrasovičova, jež vystupovala proti cenzuře a zasloužila se o modernizaci Ruska, byl Dostojevskij odsouzen k trestu smrti. Tímže přívržením na věk byl rozsudek změněn na vyhnanství na Sibiř. Zbláznit blízkostí smrti a dvoletí vyhnanství jej velmi zranily a ovlivnilo to odrazy i v jeho díle. Trpěl epilepsií, později propadl lacinému. Dvakrát po něm jeho pobýval v Štokholmu, kde si ujal úlohu za ruskou apokalyptiku. Za vězení jako nezdravou a zakázanou: lidé by podle něj měli být pokornější a měli by se přiklonit ke křesťanské tradici. Dostojevskij je považován za průkopníka psychologické literatury – jeho dílo je plné vnitřních monologi, ruzně nejistéjších postav, kterými jsou často lidé důvěrně narušeni, složitě či prastarými. Mezi jeho nejznámější díla patří romány *Bezešedná Karanténa*, *Idiot* a *Sida*.

„Svatí ani pití jasně neměli ve vědu tak zvláštních o říši své ruzně úcty jako u p. Ševčenko. Na podobě vzpurná díla věd na obě vztahy s nimi nikdy a rozdílné odhodání. Svatoc. Řešení pravé v myšlenkách: „Ne, abyste se neopřeli brate Ševčenko v říši své ruzně a ne: z něho není, jen tak po zvláštních se rovná. Svato bolest by ruzně svato strahl, říši: A dia to v, jakou bolest; vru za cel usvědění třeba byje. Taková to bude bolest.“ To se jako opudno z ruzněho ruzněho.“

Z románu *Světlá a tma* od literárního kritika Jevdžicha Vrubelja (Inasopu Čas, tr. 4. výst.)

Exponát C7: Karel Čapek

Jednostranně potištěný banner velikosti 60 x 170 cm upevněný na zeď, portrét Čapka od Toy_box (viz příloha).

Karel Čapek

1890–1938

Spisovatel, dramatik, novinář, překladatel, filosof, amatérský fotograf. Pěstoval umění vyprávění, detektivky, antiutopie; posléze nositel protifašistických idejí.

„Jaký je: je pomešší, sporý a v tváři nakrabacený Je brunátný, svalnatý a rovný; hned na něm poznáte starého vojáka a dobrého chodce ... Už zevně je takový, jaký je: drsný a nesmírně citlivý ... Jmenuje se Šrámek; už to jméno je něco jako mávnutí ruky nad starou ranou, která se zacelila, a bolí-li ještě, tož se o tom mluví jen mimochodem a nerado ... Fráňa Šrámek vlastně o sobě nikdy nemluví ... Báseň je jediná řeč, v které se dovede zpovídat ze svého nitra.“

Karel Čapek o příteli Šrámkovi

„Snad o tom málo známém Čapkovi povím nejvíc, když dnes na něho prozradím, koho to vlastně ze všech mužů u nás nejvíce miloval. Každý, znaje ho jen z literatury, jistě řekne: Masaryka. Ano, to byla jistě jeho velká láska. Ale kolik z vás je, kteří víte o tom, jak měl rád Fráňu Šrámka? ... To poznal jen ten, kdo ho před lety viděl čekat na obvyklou pondělní Šrámkovu návštěvu, kdo poznal jeho smutek, když tyto schůzky ustaly, kdo pozoroval jeho úsilí vpašovat k lehce onemocněvšímu Šrámkovi lékaře a kdo viděl jeho planoucí zrak, stoupaje s ním do nejvyššího patra vršovického činžáku, aby s ním pozdravil Šrámka šedesátníka.“

Julius Firt, *Knihy a osudy*.

Od společné divadelní práce na Šrámkových hrách *Měsíc nad řekou* a *Plačící satyr* se začalo rozvíjet opravdové přátelství přesahující profesionální zájmy. Zprvu projevoval přátelskou náklonnost Čapek Šrámkovi, posléze se mu otevřel i introvertní Šrámek. Čapkova manželka Olga Scheinpflugová v knize *Živý jako nikdo z nás* píše: „Čapek zdrobňoval přítelovo jméno na Šrámček a zařadil si ho mezi několik lidí, pro které přerušoval svou práci, když zatelefonovali.“ Lítost nad smrtí přítele 25. prosince 1938 Šrámek vyjádřil básní:

K. Č.

To nám ta růže, ta tmavá růže
tak brzy porozkvetla,
vždyť by nám stačila, byla by stačila
jenom těch vánočních
stromků světla.

Chodil jsem do Říční,
chodil jsem do Úzké,
teď budu chodit na Vyšehrad,
s tebou si, Čapku zaskočený,
popovídat.

Sbírka *Rány růže* (1945)

■ Karel Čapek

1890 – 1938

Spisovatel, dramatik, novinář,
překladatel, filosof, amatérský
fotograf. Pěstoval umění výpravní,
detektivky, antiutopie; posléze
zastával protifašistické ideje.

„Jaký je je pomešklý, zpořá a v bádě na krahaceny ... Je hravý, a s hrdy a ro vny; hravý
na něm pzan dte starého vojáka a dobrého chodce ... Uě znově je takový, jaký je: dravý
a namírně citlivý ... Jasněji se šedivě; už to jasně je něco jako malované ruky nad záto-
rou rurou, které se zaceřila, a h oš-ě jšší, což se o tom mluví jen retrospektivně a zavado
... Přední šedivě vlnitě a oš-ě rěky nedaří ... Blaví je jšší d' šedí, v které se dionde
zpořádat ze svého ráva.“

Karel Čapek o příteli Šrámkovi

„Šedí o tom mluvil zvláštně. Čapkově povím nejvíce, když dlel na ráho pozradit, jako to
vratně ze všech možná a n do nejvíce mluvil. Každý, an oje ho jen z literatu ry, jšší řekne
Mlancova. Ano, to byla jšší jeho světlá šedivá. Ale když z vás je, kteří vše o tom, jak
má rád řekla šedivá? ... To pozradí jen ten, kdo ho předtím mluvil šedivě a o hrdě
po ráhově šedivě ráhově, kdo pozradí jeho amatek, když tyto učil aby u stá je, kdo
pozradil jeho šedí a stá je učovat k šedě on amon šedivě šedivě a šedivě a kdo vřel
jeho přesto učovat, stá je a ráhově d o n šedivě ráhově šedivě šedivě, a by
a ním pozradil šedivě šedivě šedivě.“
Julius Fiet, Krvavý a osudný (1934)

Oš společně dřevělná práce na Šrámkových hrách *Město nad řekou* a *Přítel* z-
tyr se začala rozvíjet oprve díky přátelevi přemakující profesionální zájmy. Zpa-
vu projevoval přátelekovi náklonnost Čapek šedivě, posléze se mu otevřel
i introvertní šedivě. Čapekova manželka Olga Šrámková byla v křesle živý jako
někdo z ní a přátele. Čapek ztratil oš přátele na šedivě a začal šedí
ho mezi několika šedí, je o které přáteleval ano u práci, když se telefonoval.

Litost nad smrtí přítele 25. prosince 1938 Šrámek vyjádřil hrdě:

K. Č.
To nám ta růže, ta tmavá růže
tak brzy porozkvetla,
vždyť by nám stačila, byla by stačila
jenom těch vánočních
stromků světla.

Cho díl jsem do Říční,
chodil jsem do Úzké,
teď budu chodit na Vyšehrad,
s tebou si, Čapku zaskočený,
popovídat.

Sbírka *Rány růže* (1945)

8.2. Rozpočet výstavy

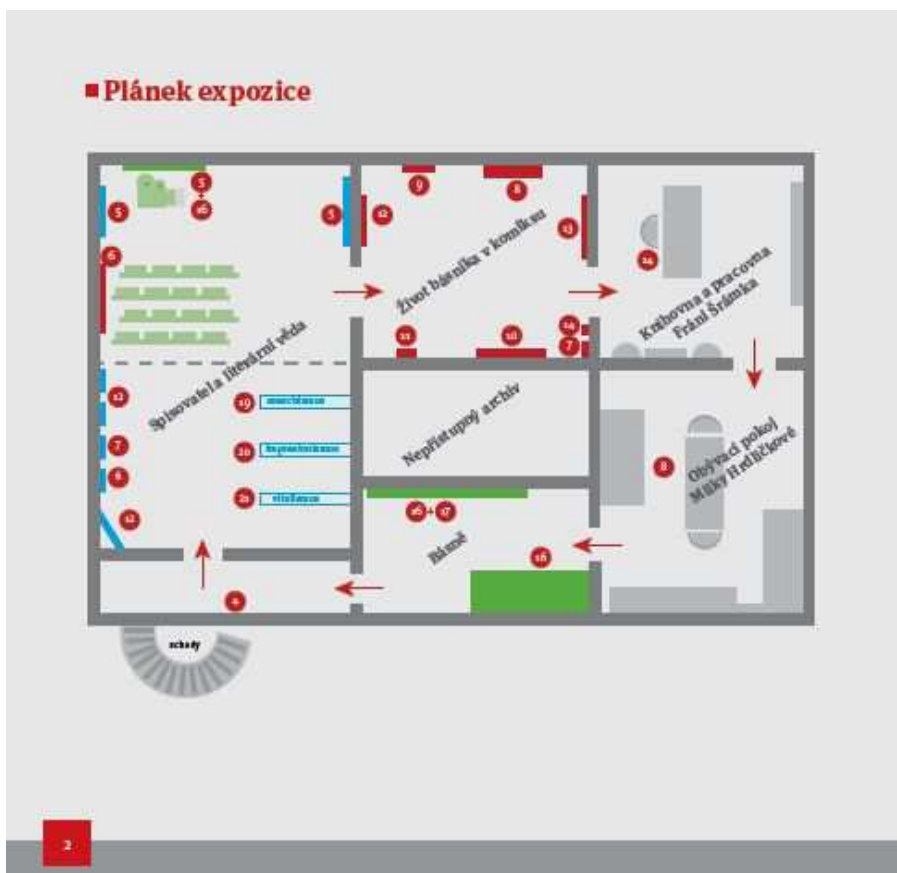
Výstava byla z větší části financována z grantu České národní agentury Mládeže, Národního institutu dětí a mládeže MŠMT v rámci programu Mládež v akci, Iniciativy mládeže – podařilo se mi získat 129 571 Kč. Nadace Vodafone Česká republika podpořila projekt částkou 75 000 Kč. Městské kulturní středisko přislíbilo finanční zdroje ve výši 50 000 Kč. Celkově může projekt počítat s částkou 254 571 Kč (primárně byl projekt financován ze získaných grantů, následně budou využívány peněžní zdroje z Městského kulturního centra). Tvůrčí práce budou částečně honorovány, ne však v komerční výši. Dobrovolníci pomohou s instalacemi exponátů a s technickou úpravou výstavy. Z finančních zdrojů bude realizován i bezpečnostní kamerový systém.

Položka	Částka v Kč
Náklady na exponáty a úpravu prostoru	Celkem: 81 543
DVD přehrávač	800
dataprojektor včetně stropní instalace	8 000
reproduktory	4 500
bannery + instalace (500 Kč)	3 500
projekční plátno s instalací	2 500
3 x ohebná překližková deska, rozměr 180 x 135 cm	10 000
instalace ohebných překližkových desek	1 000
1 x přenosný CD přehrávač	1 500
koberec	2 000
červené židle Herman 15 ks (299 Kč/1 ks)	4 485
plexisklo	1 250
spojovací materiál	2 000
tiskové práce	6 000
výroba nálepek na stěnu z barevných fólií (500 Kč/1 m ²)	1 500
červené křeslo Skruvsta	2 490
elektroinstalace	4 000

osvětlení	3 000
OSB desky 20 m ²	4 000
bezpečnostní kamery 5 ks	15 000
finanční rezerva	4 081
Náklady na honoráře	Celkem: 33 000
komiksová kreslířka Toy_box	11 000
grafik výstavy	15 000
odborná práce na exponátech	7 000
Náklady na propagaci	Celkem: 34 720
plakáty	850
informační brožurka včetně pracovního listu	11 070
nálepky	1 400
odznaky	2 000
pohlednice	4 400
web (včetně honorářů za design a kódování)	15 000
Náklady na organizaci 6 workshopů	Celkem: 46 680
honorář lektorovi včetně jízdného (1000 Kč/1 workshop)	6 000
pomůcky, zapůjčení techniky (6780 Kč/1 workshop)	32 680
ceny pro vítěze soutěží	8 000
Celkem náklady na projekt	204 571

8.3. Informační brožurka k výstavě

Jak již bylo řečeno v teoretické části, pracovní listy jsou jednou z cest, jak pracovat především s mladým návštěvníkem v muzeu – skýtá možnosti interakce a snižuje pasivitu návštěvníka během prohlídky. Záleží rovněž na iniciativě pedagoga, který vede exkurzi, zda motivuje své žáky a studenty k vyplnění, protože v muzeu neexistuje kompetentní pracovník, který by se ujal role průvodce a zároveň motivoval návštěvníky k práci. Především kvůli finanční náročnosti jsem se rozhodla integrovat pracovní list do informační brožury, všechny informace o výstavě má tedy návštěvník na jednom místě. Brožurku dostane po zakoupení vstupenky každý návštěvník. Pracovní list je graficky jednotný s výstavou, viz příloha. Odpovědi nalezne návštěvník na výstavě nebo přímo v brožurce v textu, který je uveden na dané stránce (především u životopisných otázek, protože samotný komiks neobsahuje textovou informaci). Informační brožurka obsahuje 9 otázek a úkolů.

■ Fráňa Šrámek – život, literatura, umění i věda

Vážení návštěvníci,

vítáme vás ve Šrámkově domě na výstavě věnované českému spisovatel a básníkovi Fráňu Šrámkovi. Šrámkovo dílo je plné přírody, lásky, radosti ze života, mládež, ale i vzdoru a společensko-politických témat. Ponořte se do světa literatury, zkuste se vžít do mladého anarchistického básníka nebo naopak do stárnoucího umělce uzavřeného před světem a staňte se spolu s ním, alespoň na chvíli, umělcem nebo literárním vědcem. Doufáme, že vás tato výstava přiměje otevřít některou ze Šrámkových knih nebo i knihu úplně jiného autora.

Za realizaci tím vám přeje nevědní zážitky s literaturou
Nina Seyčková

Jak užívat průvodce?

- Pro lepší orientaci naleznete na vnitřní straně obálky plánek muzea.
- Pokud je v plánu u exponátu uvedeno např. číslo 6, otočte v průvodci na stranu 6 a naleznete podrobnější informace, otázky a tvůrčí úkoly.
- Správné odpovědi naleznete na straně 25.

3

■ Být básníkem – Šrámkovo rodné město

Měsíc na náměstí

*Tam v Sobotce na náměstí
pruští koně z kašny pít,
teď z té kašny v noci pije
bělohřívý měsíc,
přestane pít, zdvihne hlavu,
aby viděl, kdo a koho
vyprovázel domů.*

Sbírka Splav (1916)

Fráňa Šrámek se narodil 19. ledna 1877 v malém městečku Sobotka na kraji Českého ráje jako druhorozený z pěti bratrů. Šrámkův otec pracoval jako berní (daňový) úředník a musel se kvůli práci často stěhovat. V rodném městě zprvu Šrámek nestrávil mnoho času, krátce po zahájení školní docházky se rodina odstěhovala do Zbíroha.

V dospělosti se Šrámek do Sobotky vrací za příbuznými i přáteli a začíná objevovat kouzlo rodného kraje. Díky blízkosti přírody pocítuje harmonii, nasává lidovou moudrost a oceňuje přirozený rytmus života i smrti, který místní lidé tak samozřejmě prožívají. To vše se odráží v jeho lyrice. Básníka rovněž obohacuje spolupráce s mladými soboteckými studenty, se kterými režiruje divadlo.

1. Jaký název nese lyrická básnická sbírka obsahující básně s tématem Šrámkova rodného města Sobotky a okolí?
a) Reka b) Splav c) Peřeje

4

Rané dětství

■ Být básníkem – Šrámkovo rodné město

...Konečně obraz, kde je toho Fráni Šrámka nejvíc. To je jeho Sobotka. To je staré městečko pod hrádkem Humprechtem, a mladí lidé, s nimiž okřívá mladé srdce mláděho Šrámka. A co by, i zazpívá si s nimi; a rozběhne se s nimi údolím Plakánek k starému hradu Kostí; a zareztruje si s nimi, když hraje divadlo, upaluje vykoupat se s nimi do tůněk studeného potoka v lesích, ... nebo se potlouká sám, kam ho táhnou oči a citlivý nos, šťasten, proznělý a celý rozevlátý jako plaché lesní zvíře, které se dostalo z klece do lesů a huk: zrovna třeba se vzrušením, jak dívěrně a dvoce se tu cítí doma.

Karel Čapek

Odkaz básníka je v Sobotce i dnes velmi silný a čitelný – kulturní život města každoročně vrcholí červencovým festivalem Šrámkova Sobotka (Festival českého jazyka a literatury).

2. Kdo byl dlouholetým Šrámkovým přítelem, ke kterému ho dovedla divadelní spolupráce?

- a) Josef Čapek b) Karel Čapek c) Oldřich Nový

Tip: Informace o náplni, historii a tématech festivalu najdete na informačním panelu v první místnosti nebo na www.sramkovasobotka.cz.

5

■ Být básníkem – první pokusy

Většinu gymnaziálních let Šrámek strávil v Písku, kde od sekundy do sexty bydlel sám v podnájmu. Ve škole se necítil dobře, profesori byli autoritativní, pedantští a přezíraví. Šrámek začal psát své první básnické pokusy ovlivněn Jaroslavem Vrchlickým. Maturitu však složil v roce 1896 na Gymnáziu v Roudnici, kam se přestěhoval za rodinou. Roudnické gymnázium mu včetně profesorů bylo mnohem bližší.

Erotika, vzrušená smyslovost, spojení člověka s přírodou, životní harmonie, síla člověka a touha po životě – to jsou témata, která spojují staršího Vrchlického a mladšího Šrámka. Již profesori na gymnáziu Šrámka upozorňovali, že je na Vrchlického literárním stylu příliš závislý – tato výtka se ovšem týkala mnoha tehdejších básníků, jimž byl Vrchlický nedostižným vzorem. Jednoho dne se Šrámek jeho odkazu vzdal a vydal se vlastní básnickou cestou.

6

Písek 1885 – 1894

■ Být básníkem – umění nebo kariéra?

Jak už to tak bývá, rodiče mají pro nás často vymyšlenou jinou cestu než tu, pro kterou se nakonec sami rozhodneme. Mladého Šrámka to čím dál víc táhlo k psaní a to i přesto, že na přání otce nastoupil v Praze na právnická studia. Rozhodnutí zasněžit život psaní dokládá dopis Šrámka spisovateli Václavu Hladíkoviz 11. srpna 1903: „Rozhodl jsem se zanechat právnických studií. Zúčtoval jsem se v šesti eventualitách, hodil jsem na váhu svá kréda, přičiž lidská i příš čístá – a rozhodl jsem se. A svoji touhu hodil jsem na váhu. Touhu tvořiti.“ Když se odpoutal od Vrchlického, vydal se Šrámek cestou symbolismu a dekadence. Básně působily sice neotřele, moderně a expresivně, ale šlo jen o další krok na cestě k vlastnímu básnickému výrazu – prostotě, jednoduchosti a přimosti pramenící z obyčejných radostí života, přírody a lásky. Do literárního světa Šrámka v roce 1904 uvedl o dva roky starší spisovatel a v té době osobnost českého literárního anarchismu S. K. Neumann. Pro anarchisty-básníky bylo důležité být především člověkem a poté teprve básníkem, což dokládají slova S. K. Neumanna: „A žijte, žijte! A když počtíte potom potřebu psát básně, pšete je, ale dříve je třeba žít a vědět, co je život.“

3. Co začal Fráňa Šrámek na přání otce na vysoké škole studovat?

- a) filosofie b) medicína c) práva

Básník

7

■ Být básníkem – láska

Ve Šrámkově životě se v roce 1905 objevuje Miloslava Hrdličková (Milka) a stává se jeho družkou na celý život. Milka vystudovala v Praze dívčí obchodní školu, což tehdy nebylo zvykem – obvykle se dívky vdávaly a staraly se o děti a manžela. Milka však byla finančně nezávislá, sečetlá, pracovala jako úřednice a hovořila třemi cizími jazyky. Nikdy se nevrzali, ale byli partneři a milenci na celý život. Jejich vztah vystihuje úryvek z básně Svatba ze sbírky *Života bído, přec tě mám rád...!* (1905):

*Už se na nás nehněvejte,
že jste při tom nebyli,
když jsme se my s mojí milou
ženili.*

Po Šrámkově smrti Milka zakoupila tento dům, přestěhovala sem z Prahy básnickou pracovnu s knihovnou a svůj obývací pokoj. Měla v úmyslu zde dožít, ale zemřela velmi brzy po stěhování.

4. Básníková partnerka Milka Hrdličková pracovala jako

- a) krejčová b) úřednice c) nepracovala

Tip: Více o názoru anarchistů na lásku se dozvíte na informačním panelu **Básníci anarchisté a buřáci**.

Milka

8

■ Být básníkem – vzdor

V den všestudentských slavností, 28. května 1905, začala v hostinci U skalního vrabce demonstrace anarchisticky smýšlejících studentů, kteří zpívali píseň *Rudý prapor* a volali hesla „Ať žije Anarchie.“ nebo „Pryč s tyrany.“ Vše zpozoroval policista, přivolał posily a společně zakročili proti rebeluujícím studentům.

... my nechceme býti sna d pány, nýbrž prostě lidmi ... Až nebude pánů, teprve potom všichni staneme se lidmi.

Fráňa Srámek, *stať První máj a dítě* (1906)

Michael Kácha byl zatčen za nesení praporu a Srámek byl zatčen za to, že na policistu volal „Zhyň, otroku, zhyň, pse!“ Srámek dostal 6 dnů v policejním vězení, Kácha 8 dnů. Později Srámka čekalo ještě policejní vězení z a publikování antimilitaristických textů.

Tip: Více o literárním anarchismu na straně 17.

Anarchismus

9

■ Být básníkem – vzdor

„Vím jen, že nikdy nekráčí idea rychleji, než když jí přinutí proplétati se mřížemi žalářů.“
Fráňa Šrámek

Šrámek byl tedy v roce 1905 krátce vězněn v policejním vězení. Nedlouho poté byl povolán na čtyřtýdenní vojenské cvičení. Povolání nekomentoval jen z námými verši *Přsou mi psaní* (sbírka *Modrý a rudý*, 1906), ale i článkem v *Práci* z 18. srpna 1905, který vynesl Šrámkov i několikanedělní vojenské vězení:

„...slibuji, že po celé čtyři neděle budu sloužit i věrně svému přesvědčení, že všechny své smysly opět otevřu, aby novými zkušenostmi posílil se můj odpor proti militarismu, a že vše, čím tam ve mně bude rušen a uražen člověk, povím potom mým kamarádům v písničkách, povídkách a propagačních článkách. To slibuji a protestuji: Pryč s militarismem!“

10

Vězení

■ Být básníkem – vzdor

V letech 1906 až 1910 se obnažila ideologická chaotičnost a organizátorská neschopnost anarchismu; je to doba, kdy se hnutí rozpadá a mládí spisovatelé se vydávají na vlastní samostatnou tvůrčí cestu.

V té době píše Šrámek román *Stříbrný vítr* (1910), který je o mládí, o touze po čistě lásce, o vzpurnosti, která patří k dospívání. *Stříbrný vítr* je považován za předěl ve Šrámkově tvorbě – právě v tomto díle doznívá téma mládí, odvahy, aktivity, a předznamenává díla, ve kterých ustupuje téma vzdoru a dominuje snaha o harmonizování konfliktů, touha po souladu člověka se světem, přírodou a životem.

5. Co symbolizuje ve Šrámkově románu motiv stříbrného větru?
a) mládí, energii a sílu b) minulost, která odvála
c) to, že hlavní postava je meteorolog

Tip: Více o neotřelé a originální formální stránce románu *Stříbrný vítr* se dozvíte na informačním panelu věnovanému impresionismu.

Vystřízlivění

11

■ Být básníkem – válka

Covšechno formuje básníkovu osobnost? Co ze Srámkova života můžeme najít v jeho díle?

V srpnu 1914 odjel Srámk do první linie na halčskou frontu, byl raněn a vrací se na zotavenou. V květnu 1915 byl povolán na italskou frontu do Soči, kde zajišťoval dopravu materiálu do hor (viz povídka *Cesta do hor*) a poté pracoval v lazaretu. Nasazení v Rombonu roku 1916 odráží báseň *Cesta z Rombonu*. Do listopadu 1917 bojoval na rumunské frontě a vrátil se zpět do Itálie. Po dvou krátkých dovolených zbytek války strávil ve vojenské kanceláři ve Vídni.

Téma války se objevuje v několika básních napsaných na frontě a např. v románu *Tělo* (1919), v dramatu *Zvony* (1921) či v povídkové knize *Za snoucí voják* (1924). Ani válka v něm nezahubila duši poetického básníka, snad právě naopak se stal díky tomu v nimavější k přírodě, kráse ženy a poetice malých radostí.

Tip: O literárních současnicích Fráni Srámka se dozvíte víc na čtyřech panelech literárních osobností. Společensko-kulturní a politické události Srámkovy doby jsou představeny v exponátu *Autor a okolní svět*.

■ Být básníkem – tvorba

Spisovatel je konstruktérem lidských příběhů, v nichž můžeme najít podobnosti s vlastním životem, vymýšlí postavy, do kterých se můžeme vcítit a tím se dozvědět něco o sobě. Autor skrze své dílo reflektuje společnost a umění se tak stává našim zrcadlem.

Romány, novely, básně, dramata, eseje, úvahy, polemiky, dopisy a další různé žánry jsou zároveň prostředkem seberealizace autora – díla nemusí být autobiografická, aby odrážela zkušenosti, myšlenky a postoje autora. Fráňa Srámek je především znám jako básník, to však nesnižuje význam jeho prozaické a dramatické tvorby.

6. Doplníte název Srámkova díla nad řekou.
a) Zámek b) Vrba c) Měsíc

Tip: Kompletní bibliografii Fráni Srámka naleznete na webových stránkách muzea: www.franasramek.cz/dilo.

Tvorba

13

■ Být básníkem – ústraní a smrt

Po první světové válce Srámek krátce spolupracoval s Neumannovým časopisem *Cerven*, ale brzy se stáhl do ústraní a začal intenzivně psát. Anarchističtí přátelé zaujali k jeho nově tvůrčí i životní fázi kritický postoj. Ačkoli žil převážně v ústraní, nezůstal chladný vůči politickým událostem – na protest proti fašismu Srámek nevycházel z pražského bytu a jeho názory se odrazilily ve sbírce *Rány, ráže* (1945). Srámek zemřel v Praze 1. července 1952 na plicní chorobu následkem dlouhodobého kouření.

V básnické sbírce *Rány, ráže* (1945) se Srámek vymezuje proti:
a) nacismu b) komunismu c) liberalismu

Tip: Zkuste chvíli pobýt ve Srámkově pracovně a nasát atmosféru pokoje, v němž strávil stárnoucí básník několik let života.

Ústraní

Smrt

14

■ Být básníkem – žijte a tvořte

„Čím úžeji bude umění spojeno s životem, čím větší harmonie bude mezi nimi, tím oběma činitelům povede se lépe. Umění bude oplodněno poznáním života a život se promění v umění krásně žít.“

S. K. Neumann

8. Jací byste byli básníci vy? Zkuste doplnit slova do veršů a rýmů. Porovnejte svoje původní řešení se Srámkovým textem, v čem se liší?

Píseň

Dvě stě malých
na tu bolest prasklo,
Plamen rudý z voňa přetek,
pak to zase

Vzteklý vítr cestou přehnal
baladické
štiplo v očích, osud žehnal
směšné síle

Snad nám trochu vlasy
dvádeřní hrůzou.
Stará vojna... Dál jsme táhli
s prostřelenou

Sbírka *Modrý a rudý* (1906)

Tip: Rady, jak začít psát, a tipy, jak využít v praxi různé literární žánry naleznete na webových stránkách muzea www.franasramek.cz/workshopy.

15

■ Čtenář, divák, posluchač – inspirujte se

Začtěte se, poslouvejte, dívejte se!

Na výstavě shlédnete film s autentickými záběry Fráňa Srámka při jedné z jeho posledních návštěv v Sobotce v roce 1938. Záběry doprovází přednes básně *Sobotka* (sbírka *Ještě žít*, 1933). Zajímavostí jsou rovněž audionahrávky recitací básní v českém a esperantském z něni. Ponořit se do básni vám pomohou i fotografie, které vznikly jako ilustrace básni, odrážejí pocit fotografa ze čtení, snaží se zachytit inspiraci básníka či hlavní motivy básně.

Divka

Všena mne cos udivilo, byly to mé ruce,
letěly mi k srdci, padly k němu prudce,
vlny dvě tam o běh běly,
ty mne taky udivily.

Byla jsem jak rosná louka ranní,
bily kůň se pásí na ni,
od včera jsem, bože, celá jná,
rostku na mně hrozny vha.

Ráda bych se sešter, ráda bych se ptala,
proč jsem jako louka rozkvétala,
proč a proč jsem... jak to jenom fct...
jsou snad muži koupežníci?

Fotografie: Monika Kolářová, sbírka *Spikv* (1916)

16

■ Literární vědec – dívejte se pod povrch

Literatura neslouží jen k potěše čtenáře, ale je i předmětem zkoumání vědců – literární věda se zabývá především uměleckou literaturou. Je složena ze tří samostatných vědních disciplín: z literární historie, literární kritiky a literární teorie, která hledá v dílech obecně zákonitosti, třídí je podle žánrů a charakteristik a jejím úkolem je díla porovnávat a analyzovat.

Anarchismus je ideologie, která se vymezuje proti státní moci, proti svrchované autoritě a svazující organizovanosti. Básníci-anarchisté vyznávají především svobodu – v životě i tvorbě. Autoři buřičské generace psali prózu i poezii. Jejich verše byly dokonale rýmované s výraznou pointou; je v nich hodně ironie, sebeironie a cynismu a v básních se objevuje chvála bohémského a nekonvenčního života. Srámka s nimi spojuje především odpor proti válce, armádě a zbytečnému zabíjení. Vymezují se rovněž proti maloměstské morálce a jejím svazujícím konvencím.

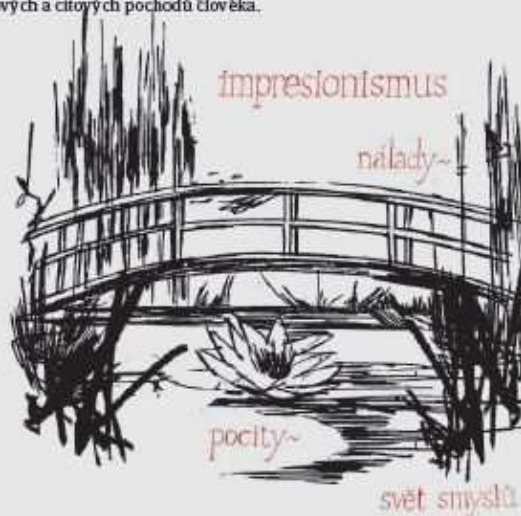

Tip: O literární kritice se dozvíte víc na informačním panelu věnovaném impresionismu.

19

■ Literární vědec – dívejte se pod povrch

Když se řekne impresionismus, většinou si představíme barevně a jemně obrazy leknínů, vycházejícího slunce či přírody, obrazy malířů Paula Cézana, Edgara Degase, Augusta Renoira, Alfreda Sisleyho, Claudea Moneta, nebo z českých malířů např. Antonína Slavíčka. Méně lidí však ví, že impresionistický přístup k umění ovlivnil i literaturu a hudbu – impresionisté vyšli z ateliéru přímo do přírody, kde se snažili zachytit přítomné, pohyblivé a prchavé okamžiky. I pro literaturu se inspirací stal každodenní a všední život okolo, nálady tvůrce a vnitřní svět smyslů. Impresionisté nacházejí podobnosti ve vzrazech přírody a lidské duše – přírodní motivy slouží k vyjádření myšlenkových a citových pochodů člověka.

20

■ Literární vědec – dívejte se pod povrch

Vitalismus je typický český literární směr, který reaguje na útrapy a depresivní atmosféru první světové války. Autoři v dílech oslavují život včetně jeho nejobyčejnějších projevů v každodenních situacích, tělesnost a radost z prostých okamžiků. Díla vyzdvihují život jako nejvyšší hodnotu.

Tělo (1919)

... pak tu byla veselá hra s mužem, při níž se možno hodně smát; muž zcela zřejmě myslí na je dnu darebačnu; uhybáš mu stále před špičkou mlsného jazyka; jsi drahocennou věcí, o kterou se vede zápas; hra se ti líbí, činíš se ještě drahocennější; zkrášluješ touhou, již rozněcuješ v cizích očích; ... někdy jsou muži stručnější a vypálí svou ránu rovnou do čemého; to jsou okamžiky, kdy, z dá se, dovedeš býtí nejrozkošnější; dávu jíc muži okamžik blaženě lokati z vešni slibných rozpaků, končíš náhle hru v pravý čas s gestem, jež může patřiti svatě i dáblíci.

Literární směry přelomu 19. a 20. století se v určité míře shodují a bývá těžké je od sebe odlišit. Základními myšlenkami se však liší: vitalismus je živelný, symbolismus tajemný a impresionismus náladový.

Tip: Ukázkou z děl naleznete nad informačními panely literárních směrů.

21

9. Zahrajte si na literárního vědce! Přifaďte k ukázkám správný název literárního směru – impresionismus, vitalismus, básnictví anarchistické a buřičské.

A) -----

Rukování

Už nám nastal den, a již se to dělá,
dělají z nás v magacně
převojanská těla.

Převojanská těla, jak bys břízý sekal,
jako by jsi lesní černé kosy
v klece pčazamykal.

Ej, my nejsme břízý, rubají nás přect,
a to, co z nás vyrubají,
to jsou divné věct.

Hlavu měl jsi a už hlavu nemáš,
schoval sis ji v magacně,
jestli se s ní shledáš.

Sbohem, hlavo, pěkně se tu chovej,
vzal bych si tě s sebou do tornistry,
ale ztratil bych tě, ouvej!

Sbírka Modrý a rudý (1906)

B) -----

... Už se jí nedotýkal, jen letmo jeřich vlasů,
hle dělá na sebe se zasnulým úsměvem,
občas jen přivtrafice oči, jakoby pod víčka
ukrývali cost, co tam zůstane ležeti věčně.
Říkal si: Bože můj, vždyť je to opravdu
milénka, dar boží! A ona říkala: Nikdo mne
tak nechválil očima, jako on, chválí mne za
všechny muže, jsem od něho pochválena od
paty k hlavě, je to krásné...

Tělo (1919)

C) -----

To, co mají před očima, není právě žádný
zážrak, ale je to přece jenom něco barevné-
ho a sen se s tím může pokochat, je-li právě
schopen pošetlosti. A přivěš-li například
oči, už tu není zářemý, všichni kolotoč a není
tu kolovrátek a výskání děvčat, ale je tu
fanta stic ký ostrov světla, nějaký ostrov
dalekého jihu nebo jaké si město dalekého
severu, vůbec: něco o dalekého, dalekého,
krásná žena, mluvící cizím jazykem, s ta-
je mst vím v očích, barevná svěťa, hudba,
zahrady a moře --- neboť jest takový
rozšířený letní večer, země je otevřena
a země je sladká, jak milénka vstupujeť do
lože mlence.

Stříbrný vítr (1910)

22

■ Doprovodné programy – filmová soutěž

Nechte se inspirovat a vytvořte vlastní projekt: napište povídku, báseň, esej, reportáž, nakreslete komiks nebo natočte videoklip či krátký filmový příběh. V rámci prvního roku výstavy se můžete zúčastnit **literární a filmové soutěže** pro jednotlivce i skupiny. Vyhrajte věcné ceny a představte své dílo veřejnosti!

Filmová soutěž: téma Života bído, přec tě mám rád...!

Tématem, které by také mohlo znít „Vše zlé je pro něco dobré“, je název jedné z básnických sbírek Fráni Šrámka *Života bído, přec tě mám rád...!*. Vždy nejsme jen šťastní, nesklízíme vždy jen úspěchy, někdy se musíme prát se smutkem, odolávat pocitu selhání a překonávat chuť všechno vzdát. Období, kdy nám není do zpěvu, ale vystřídá období šťastnější. Zkuste ve filmu odpovědět na otázku, **co vede k tomu, že jsme schopni začít znovu** – potkáme toho správného člověka nebo v sobě najdeme nečekanou sílu? Nestalo se to i vám? Jestli ano, natočte o tom krátký film!

Komu je soutěž určena: jednotlivcům i skupinám (počet soutěžících ve skupině není omezen, může se tedy přihlásit i celá školní třída)

1. kategorie: Základní školy

2. kategorie: Střední školy a gymnázia

Rozsah: max. 6 minut

Téma: Života bído, přec tě mám rád...!

Forma: jakýkoli audiovizuální žánr (reportáž, zpráva, hraný příběh, dokument, videoklip, anketa, animovaný film apod.)

Uzávěrka: 31. května 2012

Soutěžní video pošlete vypálené na CD/DVD ve formátu .avi na adresu muzea: Nina Seyčková, Muzeum Fráni Šrámka, Náměstí Míru 3, 507 43 Sobotka nebo pošlete odkaz na video umístěné na internet na nina.seyckova@gmail.com.

K filmu napište krátký text, ve kterém vysvětlíte souvislost s tématem.

23

■ Doprovodné programy – literární soutěž

Literární soutěž: téma Vzдор

Tématem literární soutěže je „Vzдор“ – všichni se někdy ocitneme v situaci, kdy s něčím nejsme spokojeni, kdy bychom chtěli něco změnit, kdy sebereme síly a začneme být vzpurní, vzbouříme se proti autoritě, nespravedlnosti nebo jakémukoli jinému bezpráví. Zkuste využít své nespokojenosti, vymyslete příběh a napište jej.

Komu je soutěž určena: jednotlivcům

1. kategorie: Základní školy

2. kategorie: Střední školy a gymnázia

Rozsah: max. 10 normostran, tedy 18 000 znaků

Téma: Vzдор

Forma: jakýkoli text (povídka, úvaha, esej, báseň, komiks, článek, reportáž, rozhovor, fejeton, komentář či jiný literární žánr)

Uzávěrka: 31. května 2012

Soutěžní texty pošlete na adresu: nina.seyckova@gmail.com

Soutěžní práce zasláné do filmové i literární budou uveřejněny na internetových stránkách festivalu www.franasramek.cz/doprovodne-akce a představeny formou promítání a autor-ského čtení na festivalu Šrámkova Sobotka v červenci 2012. Na festivalu soutěžící dostanou možnost představit svou tvorbu rozličnému publiku, uslyší kritiku i chválu a naučí se obhájit své dílo před ostatními. Pokud byste si nevěděli rady jak na to, informace najdete www.franasramek.cz/workshopy.

K literárnímu dílu napište krátký text, ve kterém vysvětlíte souvislost s tématem.

24

■ Realizace a financování projektu

Projekt Revitalizace muzea Franti Šrámka v Sobotce vznikl v rámci magisterské diplomové práce Niny Seyčkové na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy na oboru Studia nových médií – www.novamedia.ff.cuni.cz.

Za projektem dále stojí komiksová kreslička TOY_BOX, autorka životopisné komiksové instalace a ostatních kreseb, grafickou podobu výstav připravil grafický designér Jonáš Kocián, webovou prezentaci vytvořil David Birke. Poděkování patří PhDr. Pavlu Štádkovi, Ph.D. za zkontrolování faktické správnosti literárních exponátů, Martě Sekerové a Korolu Bílkovi za odborné konzultace, Lukášovi Seyčkoví a Karlu Šeblovi za pomoc při instalaci výstavy, Lee Vejckové a Janu Janátkovi a všem, kteří projekt podpořovali a fandili mu.

Projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie. Za obsah sdělení odpovídá výtulčně autor projektu. Sdělení nereprezentuje názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jeho obsahem. Informace o grantovém řízení naleznete na www.mladezvakci.cz. Dále byl projekt realizován za finanční podpory Nadace Vodafone ČR, vtz www.nadacevodafone.cz. Oběma grantovým agenturám velice děkujeme za důvěru!

27

Kontakty

Muzeum Franti Šrámka
Šrámkův dům – 1. patro
Náměstí Míru 3
507 43 Sobotka

e-mail: mks@sobotka.cz
telefon: 493 571 587

Otevírací doba muzea

Od října do dubna prosím
objednávejte prohlídku muzea
minimálně týden dopředu
před plánovanou návštěvou.
Děkujeme za pochopení!

Říjen – duben
pondělí - pátek
9.00 až 12.30
13.00 až 16.30

květen – červen
pondělí - pátek
9.00 až 12.00
13.00 až 17.00

sobota
9.00 až 12.00

červenec – srpen
pondělí - neděle
9.00 až 12.30
13.00 až 17.00

Září
pondělí - pátek
9.00 až 12.30
13.00 až 17.00

sobota
9.00 až 12.00

Vstupné

V ceně vstupenky je i informační brožura včetně pracovního listu. Je povoleno filmování a fotografování bez použití blesku.

Typ vstupného	Cena	Poznámky
Plné	30 Kč	
Snižené	20 Kč	Senioři nad 60 let, držitelé průkazů ZTP, ISIC, ITIC, děti 6–15 let, studenti SŠ a VŠ po předložení studijního průkazu.
Rodinné	70 Kč	Maximálně 2 dospělí a 3 děti.
Školní exkurze	20 Kč	Školní exkurze objednávejte na e-mailu mks@sobotka.cz .
Zdarma	0 Kč	Děti do 6 let, dětské domovy, SOS dětské vesničky, držitelé průkazek ZTP/P a jejich doprovod.

V muzeu můžete zakoupit upomínkové předměty.

8.4. Webové stránky muzea

Webové stránky muzea se nacházejí na adrese www.franasramek.cz a více jsem o něm pojednala v teoretické části práci. Web je rozdělen do pěti tematických sekcí kromě úvodu a kontaktních informací. Na úvodní stránce je kromě stručného představení nové výstavy komiksové vyobrazení Fráni Šrámka z jeho anarchistického období. V levé části obrazovky je menu webových stránek. Důležitá je možnost vkládat na webové stránky novinky, díky nimž můžeme návštěvníky a uživatele informovat o nových příspěvcích nebo úspěších projektu.

Záložka *Fráňa Šrámek* obsahuje jednak *Životopis* Fráni Šrámka, který vychází z komiksových instalací na výstavě a je doplněn textovou informací. Druhá záložka *Dílo* obsahuje kompletní Šrámkovu biografii rozdělenou podle žánrů a řazenou chronologicky. U některých významných děl je krátké shrnutí.

V záložce *O výstavě* je kategorie *Exponáty*, kde je stručně představena tematická koncepce výstavy a různé typy exponátů (informační panely, audio, video, komiks, atd.). Následuje možnost projít si muzeum pomocí *Virtuální prohlídky*, která je technicky optimalizovaná na všechny typy webových prohlížečů, mobilní zařízení i operační systém iOS. V záložce *O projektu* jsou představeni realizátoři výstavu a systém financování pomocí grantů.

Záložka *Doprovodné akce* informuje o literární a filmové soutěži, láká potenciální soutěžící k účasti a poskytuje veškeré potřebné pokyny.

Sekce *Workshopy* je obsahově nejrozsáhlejší. Kromě informací z jednotlivých setkání obsahuje iframe videa, audia a odkazy na prezentace uveřejněné na Slidehare.

V sekci *Pro média* je jednak kontakt na autorku projektu, tisková zpráva o projektu ke stažení a odkazy na články, které o nové výstavě vyšly online. Poslední sekce obsahuje kontakt a informace o cenách vstupného.

Na následujících stránkách uvádím printscreeny z webových stránek Muzea Fráni Šrámka a ze stránky Muzea na Facebooku a Slideshare.

Úvod
Fráni Šrámek
O výstavě
Doprovodné akce
Workshopy
Pro média
Kontakt

Objednávky pro školy
Otevírací doba muzea
Vstupné

Facebook
Sdílejte se přáteli
a buďte stále v obraze

Muzeum Fráni Šrámka

Ve Šrámkově domě v Sobotce vznikla nová multimediální a moderní výstava o životě a díle spisovatele, básníka a dramatika Fráni Šrámka.

Na výstavě vás čeká komiks, video, audio, 3D exponáty, fotografie, básně, a tvůrčí školy – zkrátka literatura trochu jinak a zábavně!

Výstava byla slavnostně zahájena v sobotu 17. prosince 2011 v 16:00 a je otevřena všem návštěvníkům, kteří se chtějí dozvědět více nejen o Šrámkově životě, tvorbě, ale i o době ve které žil, o lidech, kterých si vážil a o literárních směrech, do kterých je zapuštěna jeho tvorba. V zimních měsících je třeba návštěvu předem **objednat**, děkujeme za pochopení.

Uveřejnili jsme videa z přednášek
26. února 2012

V rámci filmové soutěže jsme uspořádali čtyři workshopy, v nichž se žáci ZŠ Sobotka učili natáčet a stříhat filmy. Nemohli jste se zúčastnit? Nevadí, právě pro vás jsme připravili **videonámuvy přednášek! A teď hurá natáčet a soutěžit!**

V muzeu vznikla filmová reportáž o Sobotce
10. února 2010

Během čtyř filmových workshopů žáci základní školy v Sobotce natočili o městě krátkou reportáž. Doufáme, že se vám bude líbit!

1. Filmové žánry

Proč máme filmové žánry? Pomůže nám charakteristika žánrů při tvorbě příběhu? Jaké jsou rozdíly mezi dramatem, komedií a dokumentem? Odpovědi naleznete v [prezentaci "Filmové žánry" na SlideShare](#).

Záznam 1. přednášky "Filmové žánry" from Muzeum Frani Sramka on Vimeo.

2. Výběr filmového tematu, práce s námětem a tvorba příběhu

K čemu slouží filmový scénář? Jaký je rozdíl mezi literárním a technickým scénářem? Jak vystavět příběh, který bude fungovat? Odpovědi naleznete v [prezentaci "Filmový scénář" na SlideShare](#). Muzeum není jen tichý prostor - během druhého workshopu to v něm pěkně žilo a tvořilo přímo na básníkově stole. Podívejte se na [fotografie z opravdu vydařeného setkání!](#)

Životopis

Úvod

Fráňa Šrámek

- > Životopis
- > Dílo

O výstavě

Doprovodné akce

Workshopy

Pro média

Kontakt

Objednávky pro školy

Otevírací doba muzea

Vstupné

 Facebook

Staňte se fanouškem muzea a buďte stále v obraze

Fráňa Šrámek se narodil 19. ledna 1877 v malém městečku Sobotka na kraji Českého ráje jako druhorozený z pěti bratrů. Šrámkův otec pracoval jako berní (daňový) úředník a musel se kvůli práci často stěhovat. Krátce po zahájení školní docházky se odstěhovali do Zbiroha.

Většinu gymnaziálních let Šrámek strávil v Písku, kde od sekundy do sexty bydlel sám v podnájmu. Ve škole se necítil dobře, profesori byli autoritativní, pedantští a přezíraví. Šrámek začíná psát své první básnické pokusy. Maturitu však složil na Gymnáziu v Roudnici, kam se přestěhoval za rodinou. Roudnické gymnázium včetně profesorů mu bylo mnohem bližší.

Po gymnáziu začal Šrámek v Praze studovat práva. V roce 1903 se Šrámek právnická studia rozhodl opustit, stát se básníkem a naplno se věnovat literatuře a psát. Stěhuje se do Prahy do olšánské vily S. K. Neumanna k ostatním anarchistickým autorům a mladým spisovatelům.

Virtuální prohlídka

Úvod

Fráňa Šrámek

O výstavě

- > Exponáty
- > Virtuální prohlídka
- > O projektu

Doprovodné akce

Workshopy

Pro média

Kontakt

Objednávky pro školy

Otevírací doba muzea

Vstupné

 Facebook

Staňte se fanouškem muzea a buďte stále v obraze

facebook Nina Seyckova Hlavní stránka

Muzeum Fráni Šrámka
To se mi líbí (61) · Počet lidí, kteří o tom mluví: 7 · Lidé, kteří tady byli (33)

Muzeum/Umělecká galerie
náměstí Miru 3, Sobotka, .
493571587
Přidat otvírací dobu

61 To se mi líbí

27 Přátelé
To se mi líbí – Muzeum Fráni Šrámka

Muzeum Fráni Šrámka
Před 12 hodinami

„Naučila jsem se věci, které jsem čtyři roky nedokázala pochopit. A také mi došlo, že když píšu ve škole sloh, profesorka neocení, že tam vkládám kus sebe, do příběhů dávám vlastní zážitky a teď mi došlo, že to není chyba, i když profesorce jde jen o pravopisné chyby.“

Filip Šašek zmínil Muzeum Fráni Šrámka ve svém příspěvku (stav).
17. prosinec 2011

Po dnešní návštěvě v Muzeum Fráni Šrámka jsem si vzpomněl na svou losnutou maturitní otázku z literatury č. 17: Literární moderna v české literatuře, generace anarchistů - buřičů. Tehdy jsem to utáhnul právě na Šrámkovi a anarchistech. A mimochodem nová výstava je užasná!

Muzeum Fráni Šrámka

Style your profile

4 SlideShares
0 Followers

Sobotka, Královéhradecký kraj, Czech Republic

Education franasramek.cz/

493 571 587

Muzeum Fráni Šrámka v Sobotce v prosinci 2011 představilo novou multimediální a moderní výstavu o díle a životě českého spisovatele a básníka Fráni Šrámka. Na výstavě vás čeká komiks, video, audio, 3D exponáty, fotografie, básně a tvůrčí úkoly, básníková pracovní – zkrátka literatura trochu jinak a zábavně!

Co je filmový scénář?

- literární dílo
- předloha, návod, schéma k filmu
- dělení:
 - literární scénář
 - technický scénář

Presentations 4

Documents 0

Videos 0

Filmový scenar 200 views

6.5. Fotografie z vernisáže

8.6. Informace z workshopů

Filmové workshopy

Čtyři filmové workshopy byly uspořádány pro 18 vybraných žáků 7., 8. a 9. třídy Základní školy v Sobotce. Cílem bylo žáky motivovat k vytvoření vlastních filmových soutěžních prací na téma *Život a bído, přec tě mám rád* a poskytnout jim dostatečné informace k tvorbě vlastního projektu – nabitě znalosti z přednášky žáci přímo během workshopu upotřebili při realizaci úkolu. Zároveň bylo cílem představit novou výstavu a umožnit žákům zažít v muzeu neobvyklou situaci. Interaktivní workshopy mohou být pro žáky novou formou práce, při níž mají možnost pracovat individuálně i ve skupině, okamžitě zhodnotit znalosti či diskutovat o tématu. Workshopy na sebe navazovaly – postupné získávání informací s jejich průběžným aplikováním přispěly k lepší fixaci znalostí a k lepší efektivitě učení.

První workshop: Filmové žánry

První a úvodní workshop byl seznamovací a připravil nám půdu pro další setkání, která se již více týkala tvorby samotného filmu. Společně jsme si zodpověděli otázky, proč máme filmové žánry, jaká jsou jejich specifika a především, k čemu slouží tvůrcům filmu. Hlavní myšlenkou, kterou jsem se žákům snažila předat, bylo, že k vytvoření uceleného a fungujícího díla je třeba vědět, jaký žánr vytváříme, jaké jsou jeho charakteristiky, schémata příběhu, hlavní motivy a zápletky nebo typy postav, abychom z žánru nevybočili, naplnili jej a film byl tak pro diváka čitelný a jasný. Důležité sdělení i pro další workshopy do budoucna bylo, že je třeba osvojit a používat prověřená a fungující pravidla, která později, až získáme praxi a budeme si jistější, můžeme začít porušovat, nalézat nová, originální a inovativní řešení, které překvapí a zaujmou nebo dokonce posunou vývoj filmového umění dál. Jako z ostatních filmových workshopů, jsem i z prvního setkání uveřejnila na webových stránkách Muzea v sekci *Workshopy* prezentaci a videozáznam umístěný a volně dostupný všem na internetu.

Tvůrčí úkol: Žáci se rozdělili do čtyř týmů a vylosovali si filmový žánr, který měli vystihnout pomocí dramatické scénky – zpravodajství, akční film, telenovela a sci-fi – jejich úkolem bylo dát ostatním vodítka k určení správného žánru, dále bylo jejich úkolem vzpomenout si na

tři filmy onoho žánru, aby bylo jasné, že daný žánr jsou opravdu schopni identifikovat. Velmi zdařilá byla scénka představující zpravodajství – moderátorka referovala s ledovým klidem o blížícím se asteroidu, který se v nejbližších hodinách střetne se zemí a poté předala slovo moderátoru počasí a sportu. Skupina si dokonce vyrobila rekvizity – moderátorkou se objevil „záběr“ s letícím asteroidem. Scénka byla plná nadhledu, vtipu, ironie a v podstatě i kritiky. Skupina s telenovelou vystihla žánr především díky uměle působícím dialogům a španělským jménům; skupina prezentující akční film si zvolila jako typickou scénu přestřelku. Největší problém měla zcela dívčí skupina s pojetím žánru sci-fi, protože jim nebyl blízký a neznaly ho; nakonec spíše než dramatickou scénku převyprávěly vymyšlený sci-fi příběh o astronautovi, který se vrací z kosmu a během jeho letu se vlády na Zemi ujali roboti, lidé byli robotizováni umělými končetinami a přestávali být lidmi. Hlavní hrdina potenciálního filmu se během děje snaží přivést svou milovanou ženu opět k lidství. Ze zkušenosti vím, že některé děti se ostýchají předvádět scénky, proto měly možnost svůj nápad pouze převyprávět.

Druhý workshop: Filmové téma, námět a scénář

Filmové workshopy kopírovaly posloupnost vytváření filmu – v druhé setkání jsme se věnovali volbě filmového tématu, námětu a přípravě dramatického příběhu. V tvorbě příběhu je nejdůležitější vymodelovat reálně působící hlavní postavu a nadefinovat, jaké bude mít touhy a co jí bude stát v cestě, protože díky tomu vznikne dramatický příběh, který dokáže oslovit diváky tím, že se ztotožní s hlavním hrdinou a prožijí s ním jeho peripetie. Náplní tohoto setkání nebyl podrobný referát o různých druzích stavby příběhu, avšak vycházeli jsme z klasického Aristotelovského konceptu (expozice – kolize – krize – peripetie – katastrofa), ač zjednodušeného. Prezentace a audiozáznam z přednášky jsou opět dostupné široké veřejnosti na stránkách muzea nebo na internetu.

Tvůrčí úkol: Žáci pracovali ve stejných čtyřech skupinách jako u předešlého setkání; jejich úkolem bylo vystavět příběh kolem hlavního hrdiny, jehož charakter si vylosovali. Vznikly tak příběhy mladých lidí, kteří se snažili překonat životní problémy – nadváhu a nedostatek přátel, složitou rodinnou situaci či zranění svého koně. Toto setkání patřilo k mým nejoblíbenějším.

Třetí a čtvrtý workshop: Práce s kamerou; Filmový střih a postprodukce

Ve třetím setkání šlo především o představení funkcí kamery a motivaci žáků, že dobrý film nezávisí na tom, jakou máme techniku, ale zda máme co říct. Ve skupinách žáci natočili reportáž o městě Sobotka a fiktivní rozhovor komiksových postav. Natočený materiál jsme během posledního setkání sestříhali – žáci tak viděli hmatatelný výsledek své práce, což je mohlo motivovat k další práci.

Zpětná vazba a reflexe

Hodnocení paní učitelky Knapové: *„Z mého pohledu byly filmové dílny vhodným doplněním multimediální výchovy. Zapojení žáků v dílnách bylo srovnatelné se školními hodinami, kde využíváme formu skupinové práce, stejně tak i jejich podílení na závěrečných prezentacích. Vždy se najde vůdčí osobnost ve skupině, která má tendenci ostatní řídit a kterou musíme pak vhodně usměřňovat.*

Jednotlivé dílny byly vždy rozděleny na část teoretickou (přednáška k tématu) a praktickou, což bylo jistě vhodné, ale v příštích letech bych uvítala více prostoru pro praktickou část a posílila bych technické zázemí.

Oceňuji však teoretickou přípravu na jednotlivé dílny a kamarádský vztah k dětem. Workshopy žáky zaujaly, získali "povědomí" o filmařské práci a sami si vyzkoušeli jednotlivé kroky při vzniku filmu.“

Žáci oceňovali především přátelský přístup lektora, témata workshopů, možnost práce s technologiemi a odlišnost od školního vyučování.

8.7. Literární workshopy

Z finančních a organizačních důvodů jsem se nakonec rozhodla uspořádat literární workshopy přímo na půdě Gymnázia Dr. Emila Holuba v Holicích. Tři setkání se zúčastnili studenti 4. C osmiletého gymnázia (studentům tedy bylo přibližně patnáct let) s třídní profesorkou Mgr. Evou Pýchovou, která ve třídě vyučuje český jazyk a literaturu. Cílem workshopů bylo motivovat studenty k vytvoření vlastních soutěžních prací do literární soutěže na téma Vzдор, kterou pořádám v rámci prvního roku nové výstavy v Muzeu Fráni Šrámka, představit jim jiný úhel pohledu na literaturu a autorskou tvorbu, umožnit jim setkat

se s mladým a úspěšným spisovatelem a díky kreativním úkolům posílit jejich tvůrčí sebevědomí.

První workshop: Beseda s Markem Šindelkou

Díky velmi dobré spolupráci s profesorkou Pýchovou byli studenti předem seznámeni s osobou Marka Šindelky¹, jeho dílem, začali číst jeho poslední povídkovou knihu *Zůstaňte s námi*, za kterou letos získal cenu Magnesia Litera v kategorii próza, a připravili si otázky. Během první půl hodiny Marek Šindelka představil svoje dílo, mluvil o práci spisovatele, o své inspiraci, zdrojích, o autorech, kteří ho ovlivnili, o tom, jak je důležité číst, jaký je rozdíl mezi scénáristou a spisovatelem, jak je možné začít psát a kudy vedla jeho cesta k úspěšnému vydání knihy. Struktura besedy měla jen rámcové obrysy a vyvíjela se podle dotazů studentů.

Tvůrčí úkol: Studenti dostali jako zadání úryvek z románu *Chyba*² a jejich úkolem bylo dopsat příběh jedné z postav nebo případně dotvořit jejich společný příběh – před tvůrčím úkolem jim bylo zdůrazněno, aby se snažili vytvořit dramatickou zápletku, která čtenáře zaujme a vytvoří oblouk fungujícího. Studenti psali po skupinách. V jednom z jejich příběhů se Nina žijící jen s do sebe zahleděnou, uplakanou a nefunkční matkou zapletla s drogami; druhá skupina napsala válečné drama plné zvratů a emocí. *Doplnit* Důležitým bodem programu byla i prezentace studentů vytvořených výtvorů a zpětná vazba, kterou jim Marek poskytl.

¹ Marek Šindelka bibliografie: ŠINDELKA, Marek. *Strychnin a jiné básně*. 1. vyd. Litomyšl: Paseka, 2005. ISBN 80-7185-772-6.; ŠINDELKA, Marek. *Chyba*. 1. vyd. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2008. ISBN 978-80-87053-18-8.; ŠINDELKA, Marek, Vojtěch MAŠEK, Pure BEAUTY a Matěj LIPAVSKÝ. *Chyba*. 1. vyd. Praha: Lipnik, 2011. ISBN 978-80-904284-5-4.; ŠINDELKA, Marek. *Zůstaňte s námi*. 1. vyd. Praha: Odeon, 2011. Česká řada, 21. ISBN 978-80-207-1372-8.

² ŠINDELKA, Marek. *Chyba*. 1. vyd. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2008. ISBN 978-80-87053-18-8., str. 60: *Ninu znali od malička. Často s rodiči přijížděla na chalupu. Ze začátku ji moc nebrali na vědomí, protože byla holka, a navíc ji rodiče většinou nikam nepouštěli. Rozcuchaný a stále zamračený Andrej a malý, od hlíny špinavý Kryštof trávili většinu času v lesích nebo v sutinách vystěhovaných sudetských domů. Prolézali polorozpadlé chalupy a chlévy zarostlé plevellem. Hledali něco, co by se dalo použít jako zbraň.*

Andrej vymyslel, že budou lovci. Až seženou zbraně, odejdou od rodič a začnou žít v jednom z opuštěných vojenských bunkrů, které tady byly rozmístěny podél hraniční čáry. Budou lovit jeleny a zajíce a nebudou již nikoho potřebovat. Kryštof jednou přinesl vyschlé cigarety, které našel na půdě v kapse dědova starého kabátu. Schovali si je v bunkru a vždycky, když šli do lesa, jednu zapálili, několikrát si ji podali a potáhli z ní, pak ji uhasili v plivanci a žvýkali bukové listí a třeli si s ním prsty, aby doma nic nepoznali. Andrej říkal, že kouření od nich odežene vlky a divoká prasata, kterých se Kryštof bál. Když se k nim později přidala Nina, naučila je šlukovat (byla ještě o rok starší než Andrej a z města si na ves vždy přivezla nějaký pěkný zlozvyk). Kryštofovi bylo zle. Andrej dělal, že mu to chutná, a zapálil si na důkaz ještě jednu, ale pak se pozvracel.

Druhý workshop: Literární žánry v prostředí internetu

V druhém setkání, které jsem vedla já, nebylo mým cílem nahradit workshopem výuku literatury a věnovat se podrobně různým typům literárních žánrů, ale ukázat, jak je možné začít psát, aniž bychom se rovnou chtěli stát „opravdovými“ spisovateli. Společně se studenty jsme vydefinovali základní žánry – epiku, lyriku, drama – a snažili se přijít na to, proč vlastně literární žánry máme. Poté jsme si představili tři možnosti jak prezentovat svoje dílo a to včetně jejich pozitiv a negativ – tvorba školního časopisu, tvorba webové stránky a založení blogu. Více jsme se zaměřili na blog, který byl obsahem tvůrčího úkolu (vysvětlili jsme si, jaká jsou typická témata blogu, jak jednoduchá je jeho správa a jak získat a budovat své pravidelné čtenáře).

Tvůrčí úkol: Úkolem studentů bylo opět ve skupinách, jeden chlapec však pracoval sám, vymyslet název a téma blogu, definovat cílovou skupinu a napsat jeden (ne první) příspěvek. Vzniklo několik nápadů a textů, které odrážely zájmy studentů a ukázaly mnohotvárnost a různorodost možností, které blogy skýtají. Jeden blog byl kuchařský; druhý se věnoval volejbalu a byl určen začátečníkům; dva chlapci opravdu přímo během workshopu založili blog o počítačové hře World of tanks a dále jej spravují; chlapec pracující sám napsal první z řady fantasy povídek o dvou nepozemských bytostech; jiná skupina psala blog ze života teenagera, jejichž příspěvek se týkal vztahu mladých a starších občanů v městské hromadné dopravě; další skupina napsala velmi svižný a vtipný článek o rande naslepo. Nejvíce mě však zaujal nápad založit blog o dění ve škole, ve kterém by se reflektovaly školní nespravedlnosti a který by obsahoval nápady na změnu vycházející z řad studentů – jednalo se o jediný projekt, který byl opravdu velmi vážný a aktivistický.

Třetí workshop: Komiks a literatura

Třetí setkání vedl opět Marek Šindelka, především díky jeho zkušenosti s převedením románu Chyba do komiksové podoby. V první půlhodině nejprve představil různé druhy komiksů (komiksové stripy, grafický román superhrdinský komiks, komiks s vážným námětem atd.), debata se dostala až k angažovanému street artu, všudypřítomnosti komiksu (médiu, projekt Umění v metru³ apod.) a zfilmovaným komiksovým dílům, vyprávěl o tvorbě komiksové Chyby a přirovnával práci na této knize spíše k tvorbě filmu (pracovali v týmu,

³ DOPRAVNÍ PODNIK HL. M. PRAHY, akciová společnost. *Umění v metru: Komiks v metru* [online]. Praha, 2011 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://www.umenivmetru.cz/cz/komiks-v-metru>

v němž každý měl svou roli). Studenti velmi živě reagovali, bylo vidět, že se jich téma dotýká a zajímavý byl především přesah diskuze do street artu.

Třetí úkol: Při přípravě tvůrčího úkolu jsme chtěli eliminovat případný strach a ostych z kreslení, které je nedílnou a nepostradatelnou součástí tvorby komiksu. Proto jsme využili knihy českého komiksového kreslíře Nikkarina 130: hodní, zlí a oškliví⁴ a vybrali 8 stránek z knihy, protože obsahovaly velmi málo textu, byly díky tomu nejméně „návodné“ a zároveň byly obrázky čitelné a srozumitelné. Skupiny měly k dispozici nůžky, lepidlo a velké papíry formátu A3 – měly vystříhat potřebná políčka, sestavit z nich příběh, doplnit ho o komiksové bubliny či jiné popisky nebo případně příběh domalovat dle potřeby. Na tuto práci potřebovali studenti více času, než při úkolech v minulých dvou setkáních. Bylo velmi zajímavé, že intuitivně užili zavedené, oblíbené a fungující literární vyprávěcí postupy – v jednom z výsledných komiksů se objevila retrospektiva, v jedné příběh v příběhu a v dalších dvou se pracovalo s motivem a tématem snu.

Zpětná vazba a reflexe literárních workshopů

Spokojenost studentů s workshopy byla zjišťována pomocí dotazníku se sedmi otázkami (třemi otevřenými a čtyřmi uzavřenými, jednou z uzavřených otázek byl dotaz na pohlaví) – viz příloha. Dotazník vyplnilo 24 studentů, 7 chlapců a 17 dívek. Žáci celkově ohodnotili workshopy průměrnou známkou 1,6 (11 z nich oznámkovalo setkání jedničkou, 10 dvojkou a 3 trojkou – horší hodnocení než tři se nevyskytovalo. 11 studentů označilo za nejoblíbenější komiksový workshop, 6 studentům se nejvíce líbilo první setkání, tedy beseda s Markem Šindelkou a 4 studenty nejvíce zaujal workshop literárních žánrů v prostředí internetu. Dva studenti zakroužkovali všechny tři workshopy jako nejlepší. 18 studentů hodnotilo typ výuky jako velmi odlišný v porovnání s klasickým vyučováním, 4 uvedli, že workshopy byly z půlky jiné (nikdo neuvedl, že se program shodoval s klasickým vyučováním). Poslední otázka zjišťovala zájem studentů o návštěvu Muzea Fráni Šrámka – 8 studentů zájem projevilo, 14 nikoli, jednou odpověď chyběla a v jednom případě student dopsal možnost trochu.

⁴ NIKKARIN. 130: hodní, zlí a oškliví. 1. vyd. Praha: Labyrint, 2010. Labyrint komiks, sv. 4. ISBN 978-80-87260-18-0.

Z odpovědí na otevřené otázky vybírám několik zajímavých:

„Stravitelnějším způsobem jsem se naučila rozpoznávat jednotlivé slohové útvary. První setkání mě oslovilo nejvíc, bavilo mě představovat a domýšlet si děj románu“.

„Naučila jsem se věci, které jsem čtyři roky nedokázala pochopit. A také mi došlo, že když píšu ve škole sloh, profesorka neocení, že tam vkládám kus sebe, do příběhů dávám vlastní zážitky a teď mi došlo, že to není chyba, i když profesorce jde jen o pravopisné chyby.“

„Naučil jsem se soustředěnosti a vymýšlení příběhů v časovém nedostatku. Posuzováním ostatních prací jsem získal další kus sebejistoty.“

„Sice komiky nemám moc ráda, ale bylo to velmi zajímavé. Měli jsme volnou ruku ve fantazii a byla to tvořivá práce. Myslím si, že práce, co jsem dělala s mojí partou, se vydařila a byla vtipná. Jsem dost výřečná a mám svůj vlastní názor. Naučila jsem se více mluvit před celou třídou a už mi to nedělá žádné problémy. Taky jsem si víc jistá v psaní slohů a více mě baví zamýšlení. Zase jsem si procvičila svoji tvořivost.“

„Dříve jsem měl ke komiksu specifický vztah. Nebyl jsem moc knižní maniak, čili jsem místo knih četl komiksy. Avšak v knížce je scéna popisována zcela detailně, můžeme si toto prostředí představit prostřednictvím popisujících detailů. Ale v komiksu toto prostředí je již nakresleno, čímž zabráníme proniknutí fantazie a naší představivosti. Ale v některých momentech, když je to příběh humorný, dominuje na prvním místě komiks, jelikož na pochopení určité vtipu, potřebujeme vizuální předmět.“

„Jsem ráda, že jsem měla možnost zjistit, jací jsou moji spolužáci. Ne, že bych to nevěděla, ale někteří mě velmi překvapili. Dostali jsme nápady, jak bychom mohli alespoň trochu vylepšit naši školu.“

„Nejvíc mě bavily blogy. Vytvářet svůj vlastní příběh, prakticky jakýkoli. Kdybych si nemyslela, že na to budu kašlat, blog bych si založila.“

„Mám ráda jednoduchost i romány, ale setkání na téma komiks se mi líbilo více. Možná to je proto, že už jsme se více znali a i pan Šindelka byl méně nervózní a mluvil s námi více. Také si myslím, že na dokončených dílech už by se nemělo nic měnit a při vytváření komiksu jsme mohli více využít svojí kreativitu.“

„Malování mi nejde, ale pomocí šablon, které jsme obdrželi, se nám podařilo vytvořit dobrý komiks.“

„Jsem rád, za všechny takové možnosti strávit svůj čas, protože mě to poučilo a inspirovalo. Děkuji.“

Celkově hodnotím setkání kladně a vyplněné dotazníky mě v mém pocitu ještě utvrdily. Jsem ráda, že se v hodnoceních objevilo, že program workshopu se odlišoval od klasického vyučování – naším cílem, kterého jsme dosáhli, bylo studentům vytvořit nové situace, dát jim nové impulzy a větší prostor pro sebevyjádření. Zvláště z některých komentářů jsem měla dojem, že workshopy je přiměly zamyslet se nad rolí a postavením literatury v jejich životě a nad svými literárními preferencemi. Jako nedostatek beru především fakt, že jsme většinu studentů nedokázali navnadit k návštěvě muzea – myslím, že si dané aktivity příliš s muzeem nespojili a realizace workshopů přímo v prostorách muzea by to vyřešila, protože by zažili muzeum jinak.

